

Σταύρος ΜΗΛΙΔΩΝΗΣ

Απομαγνητοφώνηση από Σταυρούλα Χριστουλάκη (3/4/23)

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Ο.Π.Ι.ΔΗ.Χ.: KATEREM_SMΗΛΙ_AUDIO1 (2^Ο ΜΕΡΟΣ)

Συνεντεύκτρια: **KATERINA ΡΕΜΟΥΝΔΟΥ (ΚΡ)**

Αφηγητής: **ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΗΛΙΔΩΝΗΣ (ΣΜ)**

0:0:47

(ΚΡ) Είμαστε πάλι εδώ με τον κύριο Μηλιδώνη, στον κήπο του και θα συνεχίσουμε, περίπου από 'κεί που είχαμε μείνει...

(ΣΜ) Από εκεί που είχαμε μείνει;

(ΚΡ) ...το '58; Δεν θυμάμαι. Περίπου εκεί ήτανε, το '58...

(ΣΜ) Με την πρώτη μου γυναίκα;

(ΚΡ) Ναι, ναι, χωρίσατε...

(ΣΜ) Πρέπει το '59, '58...

(ΚΡ) ... τότε δηλαδή... Τότε δουλεύατε;

(ΣΜ) Τότε δούλευα στην «Berkshire». Στη «ΛΑΙΣ». Την πήραν οι Αμερικανοί την κάνανε «Berkshire». Εκεί δούλεψα δέκα χρόνια εγώ.

(ΚΡ) Δέκα χρόνια, λοιπόν.

(ΣΜ) Βγήκα μηχανικός εκεί, αλλά μετά, είχαμε πει ότι απολύθηκα λόγω που είχαμε πάει, όσοι ήτανε του πολέμου του '40, ήτανε υποχρεωμένοι να πιάσουνε δουλειά κι έπρεπε να μειώσει το προσωπικό, κι αυτούς τους πήρε. Κι έφυγα τότε και πήγα στο Βοτανικό, αυτά τα είπαμε...

(ΚΡ) Ναι, ναι. Στο Βοτανικό...

(ΣΜ) Ε, μετά...

0:01:40 Η γνωριμία με τη δεύτερη γυναίκα του. Ο γάμος και η καλή ζωή τους. Η περιπέτεια της υγείας της.

(ΚΡ) Τη γυναίκα σας τη δεύτερη πότε και πού τη γνωρίσατε; Πώς.

(ΣΜ) Η γυναίκα μου καθόταν εκεί στου Αφεντάκη. Λίγο πιο πάνω από την Φιλελλήνων. Μ' ενοίκιο. Μ' ενοίκιο. Το δε αγγειοπλαστέιο του Τουλή, της Άννας, Τουλή λεγόταν η Άννα, το πατρικό της, το είχε νοικιάσει ο πεθερός μου. Τότε δεν τους ήξερα, ήταν στη γειτονιά μου, εκεί πέρα. Η γυναίκα μου με ήξερε, γιατί πούλαγα κάλτσες. Και τους έκανα τότε και σιγά σιγά και έτσι με έχει ερωτευτεί. Ας πούμε τώρα, αναμνήσεις. Ε, κι έτσι, κάτι άκουσα, ότι θέλαν

να την δώσουν κάπου αλλού και τον είδα αυτόνε, και τον ήξερα ποιος ήτανε, ένας αλήτης ήτανε. Τους λέω «Πού τον πάτε αυτόν τον άνθρωπο!» Κι εκεί λέω «Βρε, δεν πάω να τη ζητήσω εγώ;» Και μόλις το είπα πετάξανε απ' τη χαρά τους. [Γελάει Και μάλιστα....

(ΚΡ) Άρα σας άρεσε κι εσάς...

(ΣΜ) Δεν μπορώ να το πω αυτό, δεν μπορώ, αλλά ήμουνά μόνος μου τότε, είχα χωρίσει κάπου οχτώ χρόνια τότε, ε, εντάξει, μ' άρεσε γιατί άκουγα ότι ήταν καλή οικογένεια. Μιλάμε για φτώχεια αλλά είχανε καλό όνομα τα κορίτσια. Εν πάση περιπτώσει.

(ΚΡ) Αλλά αυτό μετρούσε πολύ.

(ΣΜ) Ναι.

(ΚΡ) Να είναι καλό κορίτσι.

(ΣΜ) Με είχε ρωτήσει ένας ταξιτζής, ο Κουράσης, με είχε ρωτήσει στο κουρείο στο [ακατάληπτο] που κουρευόμα, λέει «Ποια παντρεύτηκες;» Λέω «Του Παλαιού.» «Τι λες, ρε!» μου λέει. «Αυτά τα κορίτσια πήρες, ρε;» «Ναι!» Γιατί ήθελε αυτός τη μια, τη μεγάλη, τούτη εδώ πέρα. Εν πάση περιπτώσει, εντάξει. Μετά, έγινε ο γάμος...

(ΚΡ) Ζήσατε καλά!

(ΣΜ) Αριστα! Καλύτερα δεν γίνεται. Πέρασα μια ζωή, σαράντα πέντε χρόνια, θαυμάσια. Νοικοκυριό ωραίο, αγάπη καλή, άσε που άρχισα να την ερωτεύομαι πολύ, εγώ, γιατί ήμουνά κι ερωτευμένος πολύ εύκολα με... ! [Γελάει ...με τις γυναίκες! Εντάξει. Ε, εντάξει, κάναμε ένα παιδάκι, τον Δημήτρη, έπαθε ζημιά μεγάλη η γυναίκα μου, τεράστια ζημιά...

(ΚΡ) Στη γέννα;

(ΣΜ) Στη γέννα. Από λάθος γιατρού. Και τότε μπορούσα να φτιάξω άλλο ένα σπίτι. Τριάντα χιλιάδες, σαράντα χιλιάδες σε γιατρό, πενήντα χιλιάδες σε γιατρό! Εμένα μ' ενδιέφερε να γίνει καλά. Εν πάση περιπτώσει, γνώρισα έναν Καθηγητή στο Ιπποκράτειο, μάλλον στη «Μεγαλόχαρη» εκεί στη Σούτσου. Ένας γιατρός Κατσιλάμπρος. Αυτός δεν είχε ιδέα. Ήταν άνθρωπος της Χούντας. Και όταν την πήγα εκεί πέρα, σχεδόν μισοπεθαμένη, και μάλιστα ένας γιατρός, Νερουλής λεγόταν, απ' τη Λαμία, μου λέει «Τι θα κάνουμε ν' αναστήσουμε τη γυναίκα!» Ήτανε κάνα δυο βδομάδες λεχώνα, πώς το λένε. Εν πάση περιπτώσει, «Τι λέτε, ρε παιδιά;» τους λέω. Λέει «Δεν είναι καλά η γυναίκα, θα πεθάνει.» Χριστέ μου! Να 'χω ένα παιδί στο Μαρούσι, κι ένα εδώ. Αλλά είχα την πεθερά μου, ένας καλός άνθρωπος, το μεγάλωσε μέχρι έξι μήνες. Εκεί στη «Μεγαλόχαρη» ο γιατρός ήταν παλιάνθρωπος! Έκανε πράγματα που ήταν αντίθετα απ' την υγεία της. Η γυναίκα έπεφτε συνέχεια. Και θυμάμαι τότε έκαναν μετάγγιση, γιατί είχε πάθει αιμορραγία... Και αφού

έκανε μετάγγιση έκανε και μετά ... πώς το λένε, έβγαζε αίμα πάλι! Για μια στιγμή του λέω «Ρε γιατρέ!» «Σκάσε!» μου λέει. «Τι σκάσε!» Τον αρπάζω, λοιπόν, τότε ήμουνα μικρός και σήκωνα εκατό κιλά, έτσι, με τίποτα! Τι λες; Τον αρπάζω, τον πάω στο γραφείο του, «Τι λες, ρε;» του λέω. «Τι μιλάς; Άμα η γυναίκα μου πεθάνει, σε σκότωσα!» Χούντα τότε, ε; Επί το '68. '67 [ακατάληπτα Χούντα! Γελάει Εν πάση περιπτώσει, η γυναίκα χειροτέρευε. Εν πάση περιπτώσει, έρχεται ένας γιατρός, ο οποίος γνώριζε την κουινιάδα μου, λέει «Πες του Σταύρου, αν μπορέσετε να την πάρετε από 'δω γιατί ο γιατρός έχει κάνει λάθος! Μη με μαρτυρήσετε όμως γιατί θα βρω τον μπελά μου.» Τι ήταν να τ' ακούσω εγώ! Έρχεται η κουινιάδα μου με κλάματα, μου λέει «Τι να κάνουμε τώρα;» Λέω «Τι έγινε;» Έτσι κι έτσι, μου λέει. Λέω «Και πού να πάμε;» Τότε τα νοσοκομεία δεν είναι όπως είναι τώρα που [ακατάληπτο]. Τότε είχε ώρες. Τρεις, έξι, πέντε, έξι... , ξέρω 'γω πώς ήτανε... Λέω «Πού να την πάμε; Πώς θα την σηκώσουμε;» Λέει «Θα δούμε.» Τέλος πάντων, το 'μαθε αυτό ο Κατσιλάμπρος, ο Καθηγητής. Λέω «Γιατρέ, θα την πάρω!» «Τρελός είσαι;» μου λέει. «Μόλις τη σηκώσεις, πέθανε!» Του λέω «Εγώ θα την πάρω!» Ο κουινιάδος μου είχε αυτοκίνητο, ο μοναδικός. Τότε ήτανε δύσκολα τα χρόνια... «Τι λες, ρε!» μου λέει. Του λέω «Κάνω κουμάντο εγώ! Η γυναίκα μου είναι! Δεν έχεις καμιά δουλειά εσύ! Θα την πάρουμε! Μπορείς να μου την πάρεις με τ' αυτοκίνητό σου;» Εντάξει. Λέω του γιατρού όμως «Καλά, πού θα την πάμε;» Λέει «Στο Ιπποκράτειο είναι ένας γιατρός που λέγεται Αργιανάς Ηλίας. Είναι μοναδικός! Είναι Επιμελητής.» Λέω... Εν πάση περιπτώσει, πάω, στο Κολωνάκι έμενε αυτός. Τον βρίσκω, του λέω «Γιατρέ μου, έτσι κι έτσι. Μ' έστειλε ο Γιάννης, ο γιατρός, τον ήξερε. Μου λέει «Κάτι μου 'χει πει...» «Δεν θα ζήσει η γυναίκα μου! Είναι πολύ χάλια!» Μου λέει «Τι να σου πω; Μπορείς να την φέρεις εδώ, αλλά πώς θα τη φέρεις;» Λέω «Θα βρω τρόπο.» Πάω στο Ιπποκράτειο, ήταν ο θυρωρός εκεί, ένας Μαρουσιώτης, μετά τον γνώρισα.. Του λέω «Θα περάσω μέσα!» «Δεν είσαι καλά!» μου λέει. Τον κοπανάω στον τοίχο, περνάω, μπαίνω μέσα. Άρχισε να φωνάζει αυτός... «Δεν πα να φωνάζεις...!» Και μου είχε πει τότε «Αν μπορέσεις να την φέρεις στο νοσοκομείο, έστω και στο θάλαμο, [ακατάληπτο]» Τότε οι άρρωστοι ήταν ο ένας απάνω στον άλλον. Την πήγα, την έβαλα μέσα. Μετά, πάω στο γιατρό, του λέω «Την έφερα.» Λέει «Εντάξει. Τώρα...» λέει «... μπορείς να πας να βρεις έναν γιατρό, πνευμονολόγο, απ' έξω;» Λέω «Πού να τον βρω;» «Θα σε στείλω εγώ!» μου λέει. «Είναι κάποιος Μανώλης Ποντικάκης» ⁽¹⁾ Είχα μάθει τότε, ότι στα νοσοκομεία που πήγαινε, του φυλάγαν το χέρι! Του λέω «Και τι έγινε;» «Αυτόν τον έχουνε διώξει γιατί ήτανε κομμουνιστής, τον έδιωξε η Χούντα. Είναι λέει στα Βαλκάνια ο καλύτερος γιατρός.» Πήγα, τον βρήκα. Τον βρήκα. «Γιατρέ,...» του λέω «...έτσι κι έτσι... Μ' έστειλε ο Αργιανάς!» Τον ήξερε. Λέει «Αγόρι μου, στο νοσοκομείο δεν μπορώ να μπω εγώ! Πρέπει να έχω άδεια!» «Τι σε νοιάζει

εσένα, εγώ θα σε πάω!» Πήγα στον Διευθυντή του νοσοκομείου, Διαμαντόπουλος λεγόταν, του λέω «Γιατρέ, αυτό κι αυτό!» «Τι λες ρε,...» μου λέει «...είσαι καλά; Έχουμε γιατρούς τέτοιους...!» Να τους έχω πληρώσει όλους αυτούς. Άλλος τριάντα, άλλον σαράντα, άλλον πενήντα ... Αραβανής, Μπαρτζώκας, τότε. Τέλος πάντων. Την πήγα! Εν τω μεταξύ η γυναίκα χειροτέρευε! Και βλέπω το γιατρό, τον Κατσιλάμπρο, να 'ρθει να τη δει. Μόλις τον βλέπω, έγινα Τούρκος! Συγγνώμην που λέω... Τον αρπάζω, του λέω «Φύγε, θα σε σκοτώσω, κερατά!» Με συγχωρείς που μιλάω έτσι, τώρα. Εν πάση περιπτώσει, έφυγε. «'Ηρθες...» του λέω «... και δεν ντρέπεσαι! Εσύ έκανες τη γυναίκα μου έτσι!» Εν τω μεταξύ εγώ, πολλές φορές έκανα παρέα στο Κεφαλάρι. Κι είχε ο νους μου να 'χω πιο καλούς φίλους, έτσι καλούς φίλους. Κι είχα γνωρίσει έναν υποψήφιο γιατρό, τον Αξιώτη. Και τον βλέπω στο νοσοκομείο. Μου λέει «Τι θες εσύ εδώ, ρε;» Λέω έτσι, κι έτσι. «Εσύ...» του λέω «...με ποιον είσαι;» Μου λέει «Με τον Αργιανά!» Εντάξει. «Αυτό, κι αυτό μου συμβαίνει!» [Θόρυβος από μηχανάκι και γάβγισμα σκύλου «Θα πάω στον Ηλία...» λέει «... και θα τον ρωτήσω.»

[Διακοπή για τεχνικούς λόγους]

(ΣΜ) Λοιπόν, πάω τον βρίσκω τον Καθηγητή του Ιπποκρατείου, μου λέει «Τέτοιους γιατρούς έχουμε...» Του είπα, το είπα και πριν. Του λέω «Αυτούς τους έχω πληρώσει όλους! Και μου 'χουνε πει ότι δεν θα ζήσει.» Λέει «Τι να σου κάνω;» Λέω «Θέλω να πάω να φέρω γιατρό απ' έξω!» «Αποκλείεται!» μου λέει. «Υπάρχει νόμος που δεν επιτρέπεται.» Του λέω «Εγώ θα τον φέρω!» «Δεν μπορείς να τον φέρεις!» Κλείνω την πόρτα του γραφείου του, του λέω «Θα μου δώσεις χαρτί, τώρα! Γιατί εγώ...» του λέω «... είτε χούντες είτε ξεχούντες, δεν με νοιάζει για τίποτα! Θα σου κάνω ζημιά μεγάλη!» «Καλά...» μου λέει «...άντε...» Πάω στον Ποντικάκη, του λέω «Κανόνισε.» Μου λέει «Χαρτί! Πώς θα 'ρθω;» Ω! Χριστέ μου! Πίσω! Ξαναπάω πίσω. Εν πάση περιπτώσει, μου δώσανε χαρτί, βέβαια. Το έφερα το χαρτί, μου λέει «Θα 'ρθω να τη δω.» Πάει, τη βλέπει, και βγαίνει έξω και τους λέει «Γιατί την έχετε τη γυναίκα, γιατί είναι ταλαιπωρημένη; Δώστε της ένα Rimifon!»⁽²⁾ Το θυμάμαι αυτό. Κι η γυναίκα πήρε τη βόλτα, αμέσως. Πήγαν να της κάνουν θωρακοτομή, και βγαίνει ο Αξιώτης, ο φίλος μου. Μου λέει «Έχει γίνει χαμός μέσα στο χειρουργείο!» Λέει ένας γιατρός του... του Καθηγητή, εκεί πέρα, λέει «Βγείτε έξω και πέστε στον άντρα της ότι θα ζήσει!» Και διστάσανε και τους την πήρα. Είχανε βάλει δυο μορφίνες για να της κάνουνε την επέμβαση. Ότι είχε καρκίνο στον πνεύμονα. Ενώ δεν είχε τέτοιο πρόβλημα η γυναίκα. Λάθη στα λάθη συνέχεια...! Τέλος πάντων. Την πήρα αγκαλιά. Τριάντα κιλά ήτανε. Εν πάση περιπτώσει, πήγα στο γραφείο της, είχα πει του Ποντικάκη πριν, «Πόσα θα μου πάρετε;» Και μου 'πε εφτακόσιες δραχμές. Τότε έπαιρνα ενάμισι χιλιάριο σύνταξη. Τι σύνταξη, μισθό. Είχα μια τράπεζα στο σπίτι,

λεφτά. Εν πάση περιπτώσει, πήγα, λέω «Καλά θα 'ρθω!» Έφυγα, λοιπόν, πρέπει να πάω να τον ξαναδώ, τώρα. Γιατί βγήκε ένας Επιμελητής, τον είχα διώξει τον Αργιανά απ' τον θάλαμό του, για να μην κοιτάζει τη γυναίκα μου. Μεγάλη... Τέλος πάντων. Και βάλανε έναν άλλον. Ρεκλός λεγότανε. Εγώ τον είχα βγάλει «βραχιολάκια» γιατί φόραγε κάτι ταυτότητες... Απ' τη Χίο. Του λέω «Τι έγινε, ρε;» «Δεν σας είπα θα πεθάνει η γυναίκα;» Τον κλείνω στο γραφείο του, του λέω «Θες να σε δείρω;» Ήταν πιο ψηλός, σαν τον γιο σου ήτανε. Αλλά εγώ δεν σήκωνα τέτοια. Ήμουν παλικάρι. Το λέω έτσι, υπεύθυνα. Περήφανα! Εν πάση περιπτώσει, του λέω «Εγώ πάω να τον βρω.» Πήγα, τον βρήκα τον Ποντικάκη, του λέω «Γιατρέ, έτσι κι έτσι.» Μου λέει «Μπορείς να μου την φέρεις...» μου λέει «... σε δέκα τρεις μέρες που θα πάει στο σπίτι της;» Λέω εγώ «Αυτός τρελάθηκε, αυτός...» [Γελάει Τρεις μήνες, τέσσερις. Εν πάση περιπτώσει, πριν τον Οκτώβριο, 13 Οκτωβρίου την έβγαλα. Έρχομαι εδώ, λέει ο πατέρας μου «Δέκα τρεις του μήνα;» «Τι λέτε, μωρέ, είσαστε καλά; Είσαστε με τα καλά σας;» Εγώ [ακατάληπτο] δέκα τρεις, τι [ακατάληπτο] έχει; Τι βλακείες είναι αυτές. Την έφερα. Ε, πήγα της κάναν [ακατάληπτο] Και μου λέει «Να τη φέρεις να τη δω!» Λέω εντάξει. Η γυναίκα όμως είχε..., ο πνεύμονάς της, τον λέγανε «υπεζωκότα». Πού να τα ξέρω εγώ... Κι είχανε πέσει τα νεύρα όλα κι είχε γίνει έτσι! Ήταν έτσι, το μάτι της. Πήγα στον Ποντικάκη, του λέω «Γιατρέ θα γίνει...» Λέει «Κοίταξε να δεις, κάποτε ταξίδευαν στην Αμερική μ' ένα καράβι, κι όταν βγήκαν στη στεριά, τι κοιτάζαν, ξέρεις;» Λέω «Όχι!» «Αν βραχήκανε!» «Αυτό...» μου λέει «... να το θυμάσαι.» Δεν το ξεχνάω. Εν πάση περιπτώσει. Ε, την πήγα στο γιατρό τον Ποντικάκη ξανά, πήγαινα ταχτικά βέβαια, πεντακοσάρια τότε, τέλος πάντων. Μου λέει «Φοβερή! Φοβερή βελτίωση! Θα γίνει καλά η γυναίκα σου.! Και αυτό... Λέω «Αυτό, εντάξει.» Το μάτι ήρθε όμως, σιγά, σιγά ήρθε. Αυτό, όμως, που δεν ήρθε ποτέ, αλλά επειδή ήταν μοδίστρα... [Γελάει Ε, εντάξει, την έφερα στο σπίτι, ε, το παιδί το είχε η πεθερά μου ακόμα, μετά το πήραμε, δεν τ' άφηνε η γιαγιά. Και πήγαμε και το κλέψαμε... [Γελάει ... γιατί ήτανε δίπλα, εδώ, ο πεθερός μου, αυτό το μαγαζί. Είχε αγγειοπλαστικό κι αυτός εδώ. Εντάξει, περάσαν τα χρόνια, η γυναίκα μου έγινε καλά, δηλαδή καλά, μ' έναν πνεύμονα ήτανε. Είχε καταστραφεί ο ένας. Πλήρωνα, αλλά... ό,τι έβγαζα το πλήρωνα. Όμως ήμουν υπερήφανος γιατί έτρεξα. Στο τέλος, όμως, το πλήρωσα, που λένε. Και πώς το πλήρωσα αυτό; Του γιου μου η κόρη έπαθε λευχαιμία. Εννιά χρονών. Και συζητάγαμε εδώ κι εγώ δεν φυλαγόμουνα. «Θα ζήσει το παιδί, δεν θα ζήσει το παιδί...» Κι έκλαιγα συνέχεια, και έπαθε κατάθλιψη μέσα σε μια βδομάδα! Καθόταν εκεί κι εγώ εκεί. Και 'κείνη με κοίταζε έτσι! Κάτι αισθανόταν μέσα της. Έτσι έλεγα εγώ. Λέω «Μάνα μου, εκεί είναι η τηλεόραση.» [ακατάληπτο] ... δεν πάμε καλά. «Να την πάμε, ρε μπαμπά, σ' έναν ψυχίατρο;» Λέω «Μη μου λες τέτοιους ανθρώπους! Δεν τους θέλω!» «Ρε μπαμπά είναι φίλοι μου!» Λέω «Δημήτρη, δεν μπορώ να την πάω, δεν το δέχομαι!» Εν πάση περιπτώσει, την πήγε σε

μια φίλη του, ήτανε νευρολόγος, ψυχίατρος, την κοίταξε, την ρώτησε κάτι εκεί πέρα, πού να απαντήσει η κακομοίρα. Είχε πάθει πιά. Ε, μετά έπαθε ένα φιλοεγκεφαλικό, έπεσε στην κουζίνα... Ερχότανε, φώναξα τις αδερφές της, τους λέω «Αντε παιδιά!» λέω... Την πήγα στο Σισμανόγλειο, δεν είχε τίποτα, όμως, τίποτα δεν ήτανε! Ούτε μια... τίποτα! Τέλος πάντων! Και μου 'ρθε η γυναίκα και μια φορά πήγαμε στην κουζίνα, καθόταν κι η μικρή η αδερφή της, η Ευαγγελία, και λέει «Άσε να πλύνω...» είχε πανάκι... «Άσε να το πλύνω εγώ!» «Όχι, μου λέει θα το πλύνω εγώ!» Κι όπως ήταν όρθια, για μια στιγμή κάνει αυτό. Έτσι. Και πετάγομαι με τα γόνατα κάτω, δεν την έπιασα, δεν πρόλαβα. Αυτό ήταν ξαφνικό. Εγώ τα 'χασα! «Ω, Χριστέ μου!» λέω. Έρχομαι, τη βάζουμε εδώ στον καναπέ, δεν ήταν όπως είναι τώρα... Εντάξει, συνήλθε μετά. Σε καμιά βδομάδα συνήλθε. Αλλά φοβότανε... Την πήρε τη βόλτα. Ε, μετά έπεσε... πήγε να κλείσει το παράθυρο της κουζίνας. «Γιατί μάνα μου...» της λέω «... το 'κανες αυτό;» Λέει «Για να μην σε ζορίζω, ρε Σταύρο μου.» Σπουδαίος άνθρωπος. Ταπ! Πέφτει κάτω. Τρέχω..., τι να κάνω ο κακομοίρης... Της λέω «Έχεις πάθει τίποτα;» «Όχι, λέει, καλά είμαι.» Σιγά, σιγά έπεφτε η γυναίκα, συνέχεια. Εν τω μεταξύ δεν κοιμόμουνα έξι μήνες. Κάθε μέρα! «Μμμ...» έκανε... Την είχα εδώ και κοιμότανε, είχα ανοίξει τον καναπέ... Ε, συνέχεια, μετά την πήρα στο κρεβάτι μου μέσα, μαζί. Ε, εγώ... Μη μου φύγει, τα κλειδώνω όλα! Γιατί είχε πάθει λιγάκι. Όχι τελείως. Καταλάβαινε όλα, εντάξει. Κι ένα βράδυ με πήρε ο ύπνος, έτυχε. Κι ακούω στον ύπνο μου «Σταύροοοοο!» Έτσι, όπως μιλάω τώρα. «Σταύροοοοο!» «Χριστέ μου, λέω πι... Έφυγε!» Βγαίνω έξω, την βλέπω εδώ στο χολ, όχι το οφισ, δίπλα στο μπάνιο. Κι είχε πέσει κάτω. Είχε χτυπήσει στο σουφατεπί κι είχε σκίσει το κεφάλι της. Και βλέπω αίμα κάτω... «Χριστέ μου!» λέω. Τρεις η ώρα τα ξημερώματα. «Γιατί, ρε παιδάκι μου, το 'κανες αυτό; Γιατί σηκώθηκες;» Κι είχε σπάσει το ισχύο. Κάταγμα. Ξυπνάω το πρωί, ξημέρωσε, να μαζέψω τα αίματα, να την πλύνω, να την καθαρίσω, να την ξαναντύσω... Παίρνω το ασθενοφόρο του Ερυθρού Σταυρού. Δεν με δεχόντουσαν, λέει, στο ΚΑΤ, γιατί είχε σπάσει το κεφάλι της. Την είχα πάει και στο Σισμανόγλειο, στο...ΚΑΤ. Άλλο ένα μήνα εκεί. Παίρνω απ' το ασθενοφόρο μέσα, το γιο μου, τηλέφωνο. Του λέω «Δημήτρη, έτσι...» «Πού είσαι, ρε μπαμπά;» Του λέω... «Τι;» «Άστα! Μην έρθεις όμως. Πήγαινε στη δουλειά σου.» Λοιπόν. «Πήγαινε στη δουλειά σου! Δεν θέλω να 'ρθεις!» Την πήγαμε στον Ερυθρό, τη βάλαν σ' ένα μέρος, σ' έναν διάδρομο, μόνη της! Κι είχε έρθει ο αδερφός της... «Πού είναι η αδερφή μου;» Λέω «Νάτηνε!» «Δεν υπάρχει χώρος!» «Ε, μας λέγαν οι γιατροί ορισμένα πράγματα, ότι, ήξερα, έλεγα, τι να κάνω ο κακομοίρης...» Ε, από εκεί την πήραμε. Την έφερα εδώ, την πάω Σισμανόγλειο. Παθαίνει άλλη δουλειά. Εν τω μεταξύ λερώνότανε, μόνη της. Δεν προλάβαινε. Άντε να την πλύνω... Να την πηγαίνω στο μπάνιο και να της φεύγουν στο δρόμο. Συγγνώμη. Να σκουπίσω από 'δω, να σκουπίσω από 'κει, να την φέρνω 'δω, να της βάζω σεντόνια, να λερώνει το σεντόνι

μέσα σε δυο λεπτά. Και ξανά άλλο σεντόνι. Ο ένας ο μπατζανάκης μου με φώναζε «ήρωα». Τέλος πάντων. Εν πάση περιπτώσει, την πήγα στο Σισμανόγλειο ένα μήνα. Κι έφευγα από 'δω τρεις η ώρα τα ξημερώματα για να προλάβω. Και πάω ένα πρωινό και την βλέπω μέχρι εδώ, μέχρι το λαιμό, λερωμένη. Ε, Χριστέ μου! Πριν τέσσερα χρόνια είναι αυτή η δουλειά. Κλείνουμε τα τέσσερα τώρα. Εν πάση περιπτώσει, κάνω μια φασαρία... στις νοσοκόμες...

(ΚΡ) Πόσο χρονών ήταν;

(ΣΜ) Εβδομήντα οχτώ. Φωνάζει μία... «*Γιατί φωνάζεις;*» μου λέει. «*Σαράντα ανθρώπους, σαράντα άτομα έχω εδώ, μόνη μου!*» Λέω «*Καλά δεν μπορούσατε να πάτε να την πλύνετε, ρε παιδιά; Για όνομα του θεού!*» Ε, έκανα φασαρία. Μετά έρχεται ο γιατρός, ένα καλό παιδί. Μου λέει «*Είσαι σοβαρός άνθρωπος, είσαι καλός άνθρωπος! Γιατί φωνάζεις;*» Του λέω «*Γιατρέ, αυτό κι αυτό...*» «*Ε, και τι έγινε;*» Λέω «*Αμα ήταν η μάνα σου, δεν θαμίλαγες, ρε γιατρέ;*» Λέει «*Ξέρεις ότι είναι μόνη της μια νοσοκόμα, όλη νύχτα, εδώ;*» Εν πάση περιπτώσει, την έπλυνα, την καθάρισα... Άρχισε, όμως, ν' ανοίγει! Πληγές. Χριστέ μου! Εδώ στο..., στο ισχύο, απάνω...

[Μικρή διακοπή

(ΣΜ) Φέρνει ο γιος μου μια επιμελήτρια να τη δει. Της αλλάζει τις πληγές. Εγώ την έπλενα κάθε μέρα. Εδώ στο ισχύο είχε μια τρύπα τόση. Φοβότανε να μην πάθει οστεομυελίτιδα. Φέρνει έναν γιατρό, ο γιος μου, εδώ. Έναν χειρουργό. Και μόλις την είδε ο γιος μου, γιατί δεν την είχε δει γδυτή, γυμνή, πετάγεται έξω! Πιάνει τα κλάματα! «*Μη μιλάς καθόλου!*» Γιατί καταλάβαινε. Έλεγε της αδερφής της «*Στο Σταύρο...*» λέει «*...πάμε.*» Παρ' όλη την κατάσταση! Τα νευρικά, έτσι. Εν πάση περιπτώσει, φέρνω γιατρό εδώ. Απ' το SOS. Την κοιτάζει, δεν είχε ούρα. Λέει «*Αμα δεν έχει ούρα...*»

(ΚΡ) Την πήρατε δηλαδή από το Σισμανόγλειο.

(ΣΜ) Εδώ την είχα φέρει, πια, εδώ. Λέει «*Αμα δεν έχει ούρα, πεθαίνει η γυναίκα.*» Αυτός φέρνει τον γιατρό τον χειρουργό, της καθάρισε τις πληγές... Μου λέει «*Ελα εδώ, τι θα κάνεις, θα κάνεις αυτό, αυτό κι αυτό.*» Το 'μαθα κι αυτό! Φέρνει και τη νοσοκόμα, ο γιος μου... όχι, έρχεται ο γιατρός. Η νοσοκόμα τελειώσαμε, έφυγε. Έρχεται ο γιατρός, μου λέει «*Θα την πας στο νοσοκομείο.*» Του λέω «*Στο νοσοκομείο δεν την πάω. Η γυναίκα να πεθάνει εδώ.*» [Ακατάληπτα «*Εγώ..., εσύ στην άκρη. Η γυναίκα θα μένει εδώ. Αφού είναι πεθαμένη...*» Πάει στην κουζίνα ο γιατρός και μου γράφει ένα χαρτί ότι είμαι υπεύθυνος, θα σε καταγγείλω... Πάω, το διαβάζω «*Τι κάνεις εκεί, ρε;*» Πώς μιλάω! Μου λέει «*Θα πάει στο νοσοκομείο!*» Είχανε βάλει ορούς εδώ, έτρεχε ο γιος μου, να βρει φαρμακεία νυχτερινά, τη νύχτα... Κρεμάσαν εδώ τον ορό... Όλα. Ήρθαν τα ούρα. Ησύχασα. Κι είχε γράψει στο χαρτί ο

γιατρός. Το πρωί όμως ξαναγύρισε πάλι. Και την πάω στο ΚΑΤ. Παίρνω το ασθενοφόρο, μπαίνουμε σ' έναν θάλαμο... Χριστέ μου! Δεν πέρναγες απ' το ένα κρεβάτι στο άλλο! Ερχόντουσαν οι γυναίκες, οι νοσοκόμες, κοιτάζανε τα κακόμοιρα τα κορίτσια, πώς να τα κατηγορήσω; Του λέω του γιου μου «*Δεν πας να φύγεις;*» «*Όχι, λέει. Θέλω να τη δω.*» [Συγκινημένος Συγνώμη! Συγκινήθηκα. Ε, μετά, τη δεύτερη μέρα, έρχεται ο γιατρός, ένας... «*Τι γίνεται;*» Μου λέει «*Λεπτά, ώρες είναι.*» Και πέθανε σε λίγο. Της έβγαλα τη μάσκα...

(ΚΡ) Πότε έγινε...

(ΣΜ) Αυτό έγινε τις 4 του Σεπτεμβρίου. Στο Σισμανόγλειο. Στο ΚΑΤ. Ε, την πήραμε, εντάξει. Λέω «*Γιε μου, πάρε τώρα εσύ τα υπόλοιπα, εγώ δεν μπορώ...*» Εντάξει, έγινε η κηδεία..., τη θάψαμε...

(ΚΡ) Νομίζω ότι δεν υπάρχουν...

(ΣΜ) Μου το λέγανε....

(ΚΡ) ... έτσι νομίζω...

(ΣΜ) Μου το λέγανε. Κι είμαι περήφανος γι' αυτό. Γιατί, λέω ότι έκανα το καθήκον μου. Εδώ ο Παπαβαγγέλης, τον ξέρετε; Της Αγίας Άννας... Πέθανε αυτός, τώρα τελευταία. Και μου 'λεγε «*Θα το βρεις απ' το θεό!*» «*Ποιο θεό, βρε γιατρέ;*» του λέω. «*Μη μου λες τέτοια πράγματα! Είσαι άξιος άνθρωπος! Έχω δει πράγματα που δεν τα 'χεις φανταστεί! Να παρακαλάνε να πεθάνει ο άνθρωπός τους! Εσύ δεν έχεις κάνει τέτοια πράγματα, το ξέρω εγώ! Τα μαθαίνω απ' τις αδερφές σου!*» Γιατί εγώ δεν τις λέω κουινιάδες μου, τις λέω αδερφές μου. Εντάξει.

0:26:10 Στον κήπο

(ΚΡ) Ωραία. Πάμε τώρα, λοιπόν, στον κήπο...

(ΣΜ) Που έχει και φως τώρα...

(ΚΡ) ... που έχει ακόμα φως, γιατί εδώ είναι το σπίτι της γυναίκας σας...

(ΣΜ) Συγκινήθηκα εγώ σήμερα. Με συγκινήσατε πολύ.

[Μικρή διακοπή για τεχνικούς λόγους]

(ΚΡ) ...και η περιποίησή του είναι...

(ΣΜ) Είναι κι οι αδερφές της εδώ πέρα, αυτό μου λέγανε. Είμαι τόσο ευχαριστημένος. Και τώρα ξέρεις πώς μ' έχουνε; Σα θεό τους. Γιατί η τελευταία, έχει πεθάνει κι αυτής ο άντρας της τώρα, πριν από δυο χρόνια. Τέλος πάντων. Εγώ, ό,τι βλέπεις στο σπίτι, τα φτιάχνω μόνος μου, όλα. Δεν παίρνω μάστορα μέσα. Τα βαψίματα, τα πάντα, μόνος μου. Όλα τα πάντα! Κι

υδραυλικά. Ό,τι μπορώ να τα κάνω, τα κάνω μόνος μου. Και... ακόμα και ηλεκτρολόγος. Κάνω τον ηλεκτρολόγο.

(ΚΡ) Εδώ, λοιπόν, εδώ ζήσατε με τη γυναίκα σας.

(ΣΜ) Εδώ.

(ΚΡ) Εδώ, όταν περιποιείστε τον κήπο...

(ΣΜ) Είχα έναν κήπο, έναν κήπο φοβερό.

(ΚΡ) Θ' αγαπούσε κι εκείνη τον κήπο, βέβαια.

(ΣΜ) Ναι. Λοιπόν, όταν το πήρα εγώ, ήταν χωράφι εδώ. Δεν είχε τίποτα. Δεν είχε ούτε φώτα, ούτε νερά, ούτε τίποτα. Ούτε φως, τίποτα. Το 'φτιαξα μόνος μου.

[Διακοπή]

0:28:28 Η δουλειά στα αγγειοπλαστεία.

(ΚΡ) Λοιπόν, σ' αυτό το σπίτι ζήσατε με τη γυναίκα σας...

(ΣΜ) Ναι, σαράντα πέντε χρόνια.

(ΚΡ) Σαράντα πέντε χρόνια, τη γυναίκα σας τη λέγανε;

(ΣΜ) Φλώρα. Η γυναίκα μου, η καταγωγή είναι απ' τη Σίφνο. Τα κορίτσια. Γεννημένα εδώ, βέβαια, αλλά είναι η καταγωγή τους απ' τη Σίφνο. Ο πατέρας τους ήταν αγγειοπλάστης. Κι ο αδερφός τους. Και ο μπατζανάκης μου, εδώ, αυτός που είναι εδώ δίπλα. Κι αυτός αγγειοπλάστης. Και [ακατάληπτο] και 'γω αφού είχα μείνει χωρίς δουλειά... Μπήκα και 'γω στο επάγγελμα αυτό. Δεν μ' άρεσε, όμως, με τίποτα... Γιατί λερωνόμουνα. [Γελάει] Ήμουν μες τις λάσπες. Ε, εντάξει. Εφτασα εκεί, πήρα τη σύνταξη, έπιασα δουλειά... Της Άννας τον αδερφό, που είχε το καμίνι, εμείς καμίνια τα λέγαμε τα αγγειοπλαστεία, γίναμε συνέταιροι. Ε, μετά έκλεισε το '81 και πήγαμε και πιάσαμε κοντά στο Σισμανόγλειο ένα άλλο μαγαζί. Από 'κει κι έπειτα, επειδή είχα έναν άλλον συνέταιρο, ήταν ένας αλήτης, και του λέω «Δεν μπορώ να συνεχίσω.»

(ΚΡ) Ποια χρονιά λέμε τώρα;

(ΣΜ) Το '85. Μετά από 'κει έμεινα άνεργος. Πήγα κι έμαθα και δούλεψα σ' έναν που έκανε κεραμικά. Σ' αυτόν δούλεψα οκτώ μήνες, ούτε ένσημα, ούτε τίποτα. Ε, μετά έχουμε... Είχα κι αγοράσει κι αυτοκίνητο... και λέει η γυναίκα μου να το πουλήσουμε. Αφού δεν έχω δουλειά τώρα, τι να κάνω; Εν πάση περιπτώσει, έρχεται ο μπατζανάκης μου ο Γιάννης, Γιάννη τον λένε κι αυτόν. Και λέει «Γίνεται...» λέει «...στο Μαρούσι μια μεταγραφή του αιώνα!» Του λέει ο Γιάννης «Ποιος είναι;» Του λέει «Ο Σταύρος ο Μηλιδώνης.

Αγγειοπλάστης.» Του λέω «Ποιος είναι;» Μου λέει «Ο Σίμος ο Ζαμαρίας.» ⁽³⁾

Πάω, τον βρίσκω, του λέω «Θέλετε εργάτη;» Μου λέει «Ναι! Έχω μάθει...» μου λέει «...ότι είσαι απ' τους καλύτερους!» «Εντάξει. Δουλειά θέλω!» Εν πάση περιπτώσει, αυτός είχε ένα μαγαζί κι έκανε κεσέδες. Είχε κάπου δέκα πέντε άτομα, αλλά ένας ερχόταν 10 η ώρα άλλος 11 η ώρα... Μου λέει «Κοίταξε να δεις, εγώ δεν θα σε πληρώσω όσο πληρώνουν οι άλλοι, δεν έχω τόσα λεφτά, αλλά επειδή θέλω να πάρω ένα οικόπεδο στην Κηφισίας, είκοσι εκατομμύρια, και εάν έρθεις θα τ' αγοράσω.» Του λέω «Θα 'ρθω.» Εν πάση περιπτώσει, το '87. Με τον μεγάλο καύσωνα. Τον θυμόσαστε; Ναι, εντάξει. Εν πάση περιπτώσει, πιάνω δουλειά, και φτιάχνω ένα μαγαζί που έτριβε τα μάτια του. Στο μαγαζί ερχόνταν οι εργάτες όλοι, κανονικά, στις δουλειές τους. Για να δουλέψετε... για να πληρωθείτε πρέπει να δουλέψετε. Αυτοί ήταν όλοι πιτσιρίκια. Εγώ ήμουνα γέρος εκεί μέσα κι έλεγαν «Ρε συ, μας κοροϊδεύει αυτός, δεν μπορεί να είναι τόσο μεγάλος!» Εν πάση περιπτώσει, δούλευε κι η γυναίκα του μέσα. Κι όταν πήγα εγώ, σταμάτησε. Γιατί βγάζανε..., τα λέγαμε καμίνια, με τη γυναίκα του βγάζαν πέντε καμίνια. Εγώ έβγαζα δέκα. Εν πάση περιπτώσει, ήρθαν τα Χριστούγεννα. Όχι, ήρθε το καλοκαίρι, Οκτώβρης ο μήνας πια. Που ήταν να πάρουν τις άδειες οι εργάτες. Έρχεται το αφεντικό, λέει «Κοίταξε, δεν έχει [ακατάληπτο] «Το ξέρω!» του λέω. «Δεν θέλω λεφτά!» Αφού δεν έχω, δεν το 'χω το δικαίωμα. Αν θες να 'ρχομαι να δουλεύω, ναι.» Λέει «Όχι». Εντάξει. Έρχονται τα Χριστούγεννα και μου δίνει, μου έδωσε μισθό είκοσι χιλιάδες τη βδομάδα. Μιλάμε για λεφτά! Και μετά μου λέει «Πάρε και είκοσι χιλιάδικα να πας να περάσεις με τη γυναίκα σου σε ένα κέντρο.» Τα πήρα. Του λέω «Σ' ευχαριστώ πολύ...» Μετά όμως ανέβαινε ο μισθός. Και μια μέρα του λέω «Δεν μπορώ άλλο, δεν αντέχω άλλο...» Γιατί δούλευα δώδεκα, δέκα τρεις ώρες, δέκα πέντε ώρες... Πολλές φορές έφευγε αυτός για να πάει το εμπόρευμα στη Θράκη, ας πούμε, ξέρω 'γω κάπου αλλού, κι έφευγα οχτώ η ώρα, ερχόμουνα εδώ, και ξαναπήγαινα πίσω. Μέχρι τις δύο το βράδυ. Δεν ήθελα άλλα λεφτά, δεν το δεχόμουνα. Εν τω μεταξύ, ο πεθερός του με φώναζε «εξωγήινο!» Γιατί όπως περίμεναν τα φορτηγά που περιμέναν στη σειρά, είχε έναν εργάτη αυτός που όλο βλαστήμαγε. Του λέω «Γιατί βλαστημάς μωρέ τους ανθρώπους;» «Ποιος είναι ο πρώτος; Αυτός. Αυτός είναι ο δεύτερος. Βάλ' τους στη σειρά. Ποιος έχει σειρά;» Κι άρχισαν λοιπόν οι εμπόροι να λένε «Ποιος είναι αυτός, συνεταιρός σας είναι;» «Όχι...» Εντάξει. Εν πάση περιπτώσει, πληρώθηκα. Έπαιρνα εκατό χιλιάδες το μήνα. Μιλάμε για χρήμα, πολύ! Αλλά δεν μου μένανε. Αφού πλήρωνα συνέχεια. Εντάξει. Ε, μετά, ένα πρωινό φεύγω από 'δω να πάω στη δουλειά, πήρα τ' αυτοκίνητό μου, και μ' έπιασε ένας πόνος στο χέρι. Και στο στήθος. Επειδή είχα διαβάσει λέω «Χριστέ μου! Έχω πάθει καρδιά!» Έρχομαι κατ' ευθείαν εδώ, εν τω μεταξύ πήρα τ' αυτοκίνητο, ούτε θυμάμαι από που έφυγα! Ο δρόμος Μαρουσίου-Χαλανδρίου ήτανε διπλός. Τέλος πάντων. Λέω του γιου μου «Δημήτρη, σήκω πάνω!» Μου λέει «Γιατί; Κήκες, μπαμπά;» Λέω «Όχι, παιδί μου, πάμε στο γιατρό.» Κι όταν μπήκαμε από 'δω, φτάσαμε στην

πλατεία να πάμε στο ΙΚΑ. Του λέω «*Δημήτρη, πάμε Σισμανόγλειο.*» Γιατί στο ΙΚΑ ώσπου να 'ρθουν οι γιατροί, ξέρω 'γω... Πάμε! Η γυναίκα μου τελειώσει! Φοβήθηκε. Λέει «*Για να λέει αυτός τέτοια πράγματα...*» Γιατί με ήξερε, ότι ήμουν σκληρό καρύδι, να τω πω έτσι. Εν πάση περιπτώσει, έρχεται ένας γιατρός, με κοιτάζει, μου λέει «*Εμφραγμα!*» Πω, πω Χριστέ μου... Κάθισα οχτώ μέρες εκεί. Κι έφυγα. Τώρα, λέει πρέπει να κάνεις στεφανιογραφία. Πώς έδινε στεφανιογραφία εκείνα τα χρόνια; Κανένας! Κι αν την έκανα [ακατάληπτο] Μετά γνωρίζω έναν, εδώ στο Συνοικισμό, έναν που ήταν νοσοκόμος στου «*Παπαδημητρίου*», ήταν φίλος του γιου μου... Του λέω «*Γιάννη, μίλησέ του.*» Ο αδερφός μου ο Γιάννης. Του λέει έτσι κι έτσι... Λέει «*Εντάξει.*» Τον λένε Πρόδρομο. Ζει το παιδί αυτό. Του λέω «*Μπορεί να γίνει τίποτα;*» Μου λέει «*Τι σε νοιάζει εσένα;*» Του δίνω τριάντα χιλιάδες στο γιατρό, και δίνω και στον νοσοκόμο πέντε χιλιάδες. Ε, καθίσαμε εκεί σ' ένα κρεβάτι, έρχεται ο γιατρός, ένας, «*Τι το θες να το κάνεις, άντε μωρέ σήκω και φύγε...!*» «*Όχι!*» του λέω «*Θα κάνω στεφανιογραφία.*» [ακατάληπτο] Στεφανίδης. Ένας καλός γιατρός. Τελειώσαμε, μου λέει «*Δεν έχεις τίποτα. Ένα εμφραγματάκι, έχεις, εκατό τα εκατό. Πάρε τη γυναίκα σου και πήγαινε και πιες ένα ούζο.*» Δεν μου το είπε έτσι, αλλιώς μου το είπε. Τέλος πάντων. Έφυγα. Ξαναπάω στη δουλειά, πίσω. Του λέω «*Με θέλεις;*» «*Είσαι καλά, ρε!*» Και δούλευα πιο πολύ! Έμπαινα μέσα σε εξακόσιους βαθμούς! Πεντακόσιους, τετρακόσιους... Το σώμα μου μύριζε, τα παπούτσια μου λιώνανε από κάτω, τα λάστιχα. Εν πάση περιπτώσει, εκεί δούλεψα άλλα τρία χρόνια. Γιατί ο γιος μου σπούδαζε. Η κόρη είχε τελειώσει. Και λέγαν «*Τι την θες τη δουλειά, μωρέ...*» «*Άμα δεν τελειώσει ο γιος μου δεν σταματάω!*»

(ΚΡ) Τι σπούδασε ο γιος;

(ΣΜ) Αυτό... γραφίστας. Έχει καλή δουλειά. Εντάξει. Και σταμάτησα, τελείωσε ο γιος... Λέω «*Να κάτσω!*» Όχι! Παθαίνει ο κουριάδος, ο μπατζανάκης μου εμφραγμα. Και φοβήθηκα και σταμάτησα.

(ΚΡ) Έτος;

(ΣΜ) Πριν από... δέκα οχτώ χρόνια. Δέκα εννιά χρόνια. Εν τω μεταξύ εγώ δούλευα, εδώ, δεν καθόμουνα φρόνιμα, με τίποτα! Πόναγα, συνέχεια! Να βάφω και να πέφτω κάτω! [ακατάληπτο] «*Σταμάτα, βρε, να βάφεις!*» Η γυναίκα μου. Τέλος πάντων.

0:36: 55 Η ξενάγηση στον κήπο.

(ΚΡ) Πείτε μας για τον κήπο και για την ενασχόλησή σας.

(ΣΜ) Ο κήπος μου δεν είχε τίποτα εδώ. Μόνο ένα δεντράκι είχε, το οποίο χάλασε. Αυτό... κι αυτό! Υπήρχε. Αυτά τα άλλα τα 'φτιαξα μόνος μου. Τα φύτεψα. Όχι τώρα! Γύρω στα είκοσι πέντε χρόνια περίπου. Είκοσι πέντε χρόνια. Φύτεψα πρώτα αυτή, τη λεμονιά. Μετά, φυτεύω μια πολύ μεγάλη, η

οποία δεν έβγαζε λεμόνια και την έβγαλα. Ήταν το μισό σπίτι. Μετά φυτεύω την πορτοκαλιά. Και μετά φυτεύω και τη μανταρινίτσα. Αλλά εδώ μέσα είχα γεμίσει τριανταφυλλιές. Σαράντα τριανταφυλλιές, είχα! Γιατί δούλευα μ' αυτούς που είχαν ανθοκήπια, λουλούδια, με τον Γιάννη τον Τούλη. Της Άννας τον αδερφό. Ε, και είχα φυτέψει παντού. Κι όταν βγήκε ο Μητσοτάκης, τότε, είχαμε ανομβρία. Θυμόσαστε; Το '90. Ε, νερό να μην χαλάτε γιατί δεν υπάρχει νερό. Και σιγά σιγά ξεραθήκαν όλα. Έχει μείνει αυτή μόνο. [Γελάει Ενθύμιο. Ε, μετά κι αυτές αλλού τις έβαλα και τις έβγαλα και τις ξαναφύτεψα εδώ. Αλλά δεν πιάσανε καλά. Τώρα αρχίζω και βλέπω ότι αρχίζουν και παίρνουνε... Αυτές πριν δέκα μέρες τις φύτεψα, ξέρετε τι είναι, βιολέτες. Αυτά είναι κάλες. Τις ξέρετε τις κάλες; Βγάζει ένα χωνί άσπρο, ένα ωραίο πράγμα. Γίνεται τόσο. Και φύτεψα εδώ, έχω φυτέψει εκεί. Κι έχω βγάλει κι άλλες και έχω φυτέψει εδώ. Κι αυτές είναι κρίνοι, τ' άλλα.

(ΚΡ) Πολύ ωραία.

Και... αλλού ήτανε και τα 'βγαλα και τα 'βαλα εδώ, γύρω γύρω όλα. Αυτή είναι μια ελίτσα, μάλλον καλλωπιστικό είναι. Αυτή είναι μαργαρίτα. Άσπρη. Κι η άλλη εκεί, μαργαρίτα. Αυτά. Αυτά είναι νεραγκούλες, τις ξέρετε;

(ΚΡ) Βεβαίως.

(ΣΜ) Κι έχω αυτές. Τα σκυλάκια εκεί... Αυτή η βιολέτα είναι από πέρσι, την έχω εδώ και έπιασε. Αυτά είναι εδώ, ο κήπος μου.

(ΚΡ) Πολύ ωραίος.

(ΣΜ) Ε, εντάξει, ωραίος δεν είναι, αλλά...

(ΚΡ) Δεν τον καμαρώνετε τον κήπο σας;

(ΣΜ) Ναι. Όχι εγώ, κι ο κόσμος που περνάει. Βεβαίως. Ε, εδώ είχα φυτέψει πατάτες αλλά δεν βγαίνουνε. Είναι παλιόχωμα. Γιατί, ξέρετε τι γίνεται; Πριν... Εδώ πίσω χτιζότανε μια πολυκατοικία...

(ΚΡ) Έχει κι από κει κήπο και πίσω;

(ΣΜ) Ναι αλλά δεν έχω, δυο, τρία δέντρα. Να πάμε κι από 'κει. Αυτή η πολυκατοικία είναι του κουνιάδου μου. Εδώ ήταν το αγγειοπλαστείο. Και το 'δωσε αντιπαροχή.

(ΚΡ) Τι ήταν;

(ΣΜ) Το αγγειοπλαστείο του κουνιάδου μου. Του πεθερού μου. Και το 'δωσε αντιπαροχή αυτό. Εδώ... και εν τω μεταξύ εδώ χτιζόταν ένα σπίτι κι έφτιαξε και μου φέραν ένα τριαξονικό αυτοκίνητο κι έβαλα το χώμα και το χάλασα. Και μάλιστα περνούσε ο Σαμαντάς εδώ «Έκλεισες το δρόμο!» Του λέω «Σε μια ώρα δεν [ακατάληπτο] Και το 'βγαλα σε μια ώρα. Ε, αυτά! Τίποτ' άλλο. Ε,

θέλετε να πάμε και πίσω, εντάξει... Τα σκυλάκια εδώ, αυτά, είναι ιμιτασιόν το πευκάκι.

(ΚΡ) Άρα, από φρούτα δεν έχετε ανάγκη.

(ΣΜ) Όχι. Φέτος έχω μεγάλη αυτή... Ξέρετε, δεν έχω πάρει στο σπίτι μέσα εγώ. Ο κόσμος τα παίρνει. Ναι. Σήμερα έδωσα δυο τσάντες. Μ' αρέσει να τους βοηθάω τους ανθρώπους. Ε, αυτά είναι. Αυτή είναι μαργαριτούλα, ξέρετε. Τώρα σε λίγο θα βγάλει. Λοιπόν, πάμε και πίσω... Δεν έχει τίποτα, μόνο τρία δέντρα είναι. Εντάξει. Εδώ είναι η ταράτσα μου, ανεβαίνω τις σκάλες... απλώνω τα ρούχα μου... Πριν να 'ρθείτε εσείς, είχα τελειώσει το σιδέρωμα. [Γελάει Πριν έρθετε εσείς είχα τελειώσει το σιδέρωμα. Εδώ είναι η κουινιάδα μου. [ακατάληπτο] της αδερφής, της μικρής. Εδώ.

(ΚΡ) Α! ωραία! Δίπλα.

(ΣΜ) Κι αυτή λεμονιά. Βλέπεις τι έχει επάνω; Εδώ είναι τα πετρέλαια που βάζω για το χειμώνα. Που ανάβω τη σόμπα. Αλλά τώρα δεν μου φέρνουνε, γιατί, λέει, δεν έχουνε μάνικες που να μπαίνουνε... τέλος πάντων. Εδώ είχα φυτέψει, δεν πιάνει τίποτα, είχα γεμίσει διάφορα λουλούδια, αλλά αυτή είναι μουζμουλιά, μούζμουλα. Αυτή εδώ νεραντζιά. Αλλά δεν βλέπω, κάτι μου έχει χαλάσει, δεν ξέρω γιατί. Αυτός είναι ο ακάλυπτος του κουινιάδου μου. Όλο πράσινο. Δεν έχουν φυτέψει λουλούδια. Ε, αυτά τα έχω φτιάξει μόνος μου, όλα. Αυτά. Δεν έχω τίποτ' άλλο να πω.

(ΚΡ) Πολύ ωραία.

(ΣΜ) Έτσι μου λένε ότι είναι ωραία. Ε, εντάξει.

(ΚΡ) Ωραία είναι. Η ενασχόλησή σας με την κηπουρική έχει να κάνει και με τον πατέρα σας που κι αυτός ήταν κι αυτός...

(ΣΜ) Όχι αυτό. Όχι, όχι, μ' άρεσε σε μένα, όχι. Την ψησταριά μου εδώ, έχω τις γλάστρες, φυτεύω εδώ το καλοκαίρι, φυτεύω το βασιλικό μου, εδώ. Στις γλάστρες. Εχω κι απάνω στην ταράτσα γλάστρες ακόμα... αφύτευτες, δηλαδή. Γλάστρες σκέτες. Εδώ, το καλοκαίρι κάθομαι, περνάω την ώρα μου... , με τις καρέκλες μου...

0:42:33 Κάνει ακόμα ποδήλατο.

(ΚΡ) Τώρα θα ξαναγουρίσουμε λίγο πάλι...

(ΣΜ) Στα παλιά ε;

(ΚΡ) Στα παλιά λίγο για το Χαλάνδρι...

(ΣΜ) Το '58, τα παλιά, όπως λέτε.

(ΚΡ) Ναι. Αλλά, ίσως τώρα να πάμε μέσα;

(ΣΜ) Ε, δεν έχω τίποτα για τον κήπο, τώρα. Αυτό το κλάδεψα χθες. Το μισό. Έχω ένα ψαλίδι μεγάλο και τα κλαδεύω. Κι αυτό θέλει ίσωμα ακόμα. Αυτό είναι κισσός. Ξέρετε!

(ΚΡ) Το αυτοκίνητο είναι δικό σας, στο βάθος;

(ΣΜ) Όχι. Είναι της ανιψιάς μου, γιατί δεν έχει που να το βάλει και το 'χει βάλει... Εγώ αυτοκίνητο δεν έχω τώρα, έχω ποδήλατο. Κάνω ποδήλατο, πολύ.

(ΚΡ) Σοβαρά;

(ΣΜ) Δέκα χιλιόμετρα, δέκα πέντε χιλιόμετρα! Ναι, αμέ. Πηγαίνω εδώ στο γήπεδο, ξέρετε πού είναι το γήπεδο εδώ, στο ΟΑΚΑ;

(ΚΡ) Ναι.

(ΣΜ) Και βγαίνω Μαρούσι. Είναι όλο ανήφορος. Βγαίνω Μαρούσι, κι από 'κει κατεβαίνω, βγαίνω στην Τούφα του Μαρουσιού, βγαίνω στου Δούκα το σχολείο, κατεβαίνω τον Άγιο Θανάση, κι έρχομαι. Α! Ποδήλατο..., μη συζητάτε! Και είχα καλό ποδήλατο και μου το κλέψανε. Ένα βράδυ μου το πήρανε. Περάστε. Προσέχτε εδώ γιατί έχει στο χαλί. Είναι η πόρτα από 'δω. Και τώρα έχω ένα παλιό αυτοκίνητο...

[Μικρή διακοπή

0:44:12 Η δουλειά στην οικοδομή και εν συνεχεία στο αεροδρόμιο.

(ΣΜ) Ε, το '58 έφυγα πια απ' το Μαρούσι, '59, κι έζησα στο Χαλάνδρι, πήγα στους γονείς μου... Ε τότε, δούλευα στο Βοτανικό. Είχα βάλει κάτι μηχανές, 10 μηχανές που θέλανε για να ξεκινήσει να βγάλει κάλτσες γυναικείες, το είπαμε αυτό, έφυγα γιατί έκανε αυτό... Έρθα εδώ, και ο μπατζανάκης μου, εδώ, δούλευε στο αεροδρόμιο. Στο παλιό. Μου λέει «Ζητάνε εργάτη, έρχεσαι;» Και του λέω «Τι να κάνω, βρε Νίκο, εγώ!» Μου λέει «Έλα, πάμε.» Πήγα, πραγματικώς... Ο Διευθυντής της TOTAL, στο Πέραμα, ήτανε διευθυντής στα πετρέλαια, βενζίνες και τέτοια. Και τον γνώριζε ο κουνιάδος μου γιατί είναι από τη Σίφνο αυτός. Ο μπατζανάκης μου και λέω ο κουνιάδος μου. Ο μπατζανάκης μου ήτανε Σιφνιός. Γνήσιος. Κι ο άλλος εδώ ο Γιάννης είναι γνήσιοι Σιφνιοί. Εν πάση περιπτώσει, πήγαμε..., άνεργος τώρα, όχι άνεργος! Είχα μείνει άνεργος και ο γαμπρός μου, της αδερφής μου ο άντρας, ήτανε εργολάβος. Του λέω «Ρε συ Σταμάτη, δεν με παίρνεις στη δουλειά σου;» «Τι να κάνεις ρε Σταύρο... Τι ξέρεις εσύ να κάνεις;» «Τι σε νοιάζει εσένα, ρε; Με θέλεις;» «Έλα!» μου λέει. Πάμε, λοιπόν, στο Ψυχικό, εκεί στο Πεντάγωνο κοντά, μια πολυκατοικία φτιάχνανε... Του λέω «Πες μου τι θα κάνουμε;» Μου λέει «Αυτό κι αυτό κι αυτό θα κάνεις.» Λέω «Εντάξει, αυτό είναι το σπουδαίο πράγμα;» Αλλά τα χέρια μου ήταν μαλακά, όμως. Κι άρχισαν να πληγώνουν τα χέρια μου απ' τον ασβέστη. Κι εν τω μεταξύ τότε

ήτανε και στην πλάτη. Δεν ήταν όπως είναι τώρα που έχουν μηχανήματα που ανεβάζουν... Εκεί όμως μου είχε γίνει πληγή μεγάλη. Κι ερχόμουνα εδώ για να πλυθώ και μ' έπλυνε η Φλώρα. Δεν μπορούσα. Τα χέρια μου ήταν πληγωμένα. Μου κάνει ένα σαμάρι εδώ, και να φωνάζει «Το γαϊδούρι έφερε σαμάρι!» φωνάζανε. Ο εργολάβος. Ένας απ' το Ψυχικό ήτανε, Αρώνης. Του λέω «Πόσα θα μου δώσεις;» Μου λέει «Εκατόν ογδόντα δραχμές θα πάρεις.» Εκατόν ογδόντα; «Έρχομαι!» Κι έπαιρνα το ποδήλατο και πήγαινα στο Ψυχικό και δούλευα. Εκεί, αυτός μετά από καμιά βδομάδα μου λέει «Είσαι τέλειος εργάτης, ρε!» Λέω από μέσα μου «Δεν πα να λες ό,τι θες εσύ...» Δεν ήθελα τη δουλειά. Εν πάση περιπτώσει, δούλεψα πολύ καλά εκεί. Και πληρωνόμουνα. Και μια μέρα μου λέει «Ξέρεις τι γίνεται, θέλουν να κάνουν ένα υπόγειο δύο επί δύο, έναν λάκκο, να πας να βρεις έναν εργάτη απ' το Χαλάνδρι, να μου τον φέρεις εδώ να σε βοηθήσει.» Λέω «Εντάξει.» Κι έρχομαι εδώ, εκεί κοντά που είναι τώρα η εκκλησία, από 'δω μεριά, απ' την Τράπεζα απέναντι, ήταν καφενείο του Ροδόπουλου. Εκεί πηγαίναν οι εργάτες. Και βρίσκω ένανε του λέω «Θες δουλειά;» Μου λέει «Θέλω.» Λέω «Ελα μαζί μου. Αλλά θα πας με τα πόδια στο Ψυχικό!» «Α! μάστορα!» μου λέει, όπως μιλάγαν κι αυτοί οι οικοδόμοι... Λέω «Δουλειά δεν θες, ρε;» Λέει «Ναι.» Πάμε. Όταν πήγαμε εκεί, ο εργολάβος βγαίνει και μου λέει «Πού είναι ο εργάτης;» Λέω «Εδώ είναι!» Λέει «Πού 'ναι...» έτσιμίλαγε αυτός. «Πού 'ναι, ρε η τσάππα σου;» Λέει «Εσύ θα μου τη δώσεις!» «Καλά ρε, στον πόλεμο πας χωρίς όπλο; Άντε φύγε από 'δω, ρε!» Τον έδιωξε. Του λέω «Τι θα κάνουμε τώρα;» «Σκάφ' το εσύ...» μου λέει «...σε δυο μέρες δεν θα το τελειώσεις;» Του λέει «Εντάξει.» Έφυγε αυτός, έρχεται το μεσημέρι, το 'χα τελειώσει! Το 'χα σκάψει όλο! Δύο επί δύο! «Τι έκανες, ρε;» Άρχισε να βλαστημάει Παναγίες και Χριστούς και μένα δεν μ' αρέσουν τέτοια πράγματα. [ακατάληπτα «Γιατί με βλαστημάς; Δεν μου 'πες να το σκάψω;» «Σου 'πα βρε...» Του λέω «Δεν θα με πλήρωνες δυο μέρες; Δώσ' τα μου τώρα!» «Α! όχι μου λέει, πώς θα στο δώσω έτσι;» Του λέω «Δεν τα λες καλά. Εντάξει!» Ε, μετά έρχεται ο μπατζανάκης μου, τελειώνω τώρα, έφυγα απ' την οικοδομή... Όχι, μετά έπιασα μια δουλειά...

(ΚΡ) Πόσο καιρό μείνατε; Πόσο καιρό στην οικοδομή;

(ΣΜ) Κάνα τρίμηνο; Δεν έκατσα πολύ. Δεν μπορούσα. Εδώ στο... στην Αντιστάσεως, από 'δω μεριά, εκεί που είναι και το..., βγάζουν αυτά... ε,ε, ιατρικά και τέτοια... αυτή τη στιγμή σταμάτησε το μυαλό μου. «Ιατρόπολις»; Πώς το λένε... τέλος πάντων. Και μου λέει ο γαμπρός μου «Ρε συ, ανοίγουμε μια αυτή... έρχεσαι να δουλέψεις;» Λέω «Ερχομαι!» Πήγα πραγματικώς, άνεργος ακόμα. Ο αυτός που είχε το σπίτι να το χτίσουνε ήτανε στρατηγός με τη Χούντα. Και είχε έναν πεθερό και μια μέρα μου λέει «Εσύ δεν πρέπει να ήσουν οικοδόμος, έτσι;» Του λέω «Όχι.» «Σε βλέπω εγώ!» μου λέει. «Βλέπω και οι τρόποι σου!» Λέω «Τι θες κύριε ...» του λέω, δεν θυμάμαι τ' όνομά του.

Μου λέει «*Το βράδυ που σχολάς, έχω εκατό μέτρα κάγκελα, έρχεσαι να τα βάψεις;*» «*Έρχομαι.*» Τα βάζω. Κάθισα εκεί μέχρι το μεσημέρι, και μετά έρχεται ο [ακατάληπτο] και μου λέει «*Άσ' τον...*» Τελείωσε η οικοδομή, πάει. Και πάμε στο αεροδρόμιο και ήταν καινούργια τα κτήρια όλα, πλύναμε εκεί τουαλέτες, αυτά όλα..., σφουγγαρίσαμε...

(ΚΡ) Ποια χρονολογία;

(ΣΜ) Το '72. Το '69! Ε, πιάσαμε δουλειά εκεί, μετά ξεκίνησα, φτιάξαμε τις δεξαμενές, όλα, όλα, εντάξει, έρχεται ο Γενικός Διευθυντής, ο κύριος Μαυροβουνιώτης, ένας σπουδαίος άνθρωπος... Μου λέει «*Εδώ θα γίνεται έλεγχος! Θα έρχονται τα βυτιοφόρα και θα ελέγχεις το πετρέλαιο.*» Τα αεροπλάνα παίρνανε πετρέλαιο κηροζίνη. Όχι πετρέλαιο αυτό που βάζουν στις σόμπες. Εν πάση περιπτώσει, λέω «*Εντάξει! Αλλά είναι δύσκολη δουλειά, πού να ξέρω!*» «*Σιγά, σιγά...*» λέει «*...θα μάθεις.*» Και σιγά, σιγά άρχισα να γίνομαι απ' τους καλύτερους. Είμασταν δέκα παιδιά και κανείς δεν ήξερε να κάνει θερμοκρασίες, το βάρος, τα πάντα, πυκνότητα απ' το πετρέλαιο, τα πάντα... Για να πανε και τ' αεροπλάνα να πάρουνε. Και δούλευα εκεί αρκετά καλά. Εν τω μεταξύ είχα τη γυναίκα μου ακόμα άρρωστη. Το '68 ήταν άρρωστη... Εν πάση περιπτώσει, εγώ, όλα τα παιδιά πηγαίναν μέσα και καπνίζανε, εγώ δεν κάπνιζα, απαγορευόταν κιόλας. Κάπνιζα ένα τσιγάρο την ημέρα. Και μ' έβλεπε τ' αφεντικό που έκανα βόλτες. Και φωνάζει έναν που ήταν στο «*Χάιγκραντ*», έτσι λεγότανε. Εκεί χτυπάγαν τ' αυτά και παίρναν τ' αεροπλάνα, απ' τις δεξαμενές παίρναν πετρέλαιο στο αεροδρόμιο, με σωλήνες, σωληνώσεις. Μου λέει «*Γιατί κάνεις όλο βόλτες;*» «*Τι να κάνω; Να πάω να κάτσω, δεν καπνίζω.*» «*Δεν είναι το τσιγάρο...*» μου λέει, «*...κάτι άλλο σου συμβαίνει εσένα...*» Αυτός ο άνθρωπος, τόσο πολύ με συμπάθησε, δεν μπορείτε να φανταστείτε! Του λέω «*Έχω μια γυναίκα είναι άρρωστη...*» «*Ξέρω...*» λέει «*... μου έχει πει ο Βαγγέλης.*» Οι ηλεκτρολόγοι ήτανε μέσα στο «*Χάιγκραντ*» έτσι το λέγανε τότε αυτό. «*Και ήρθανε...*» λέει «*...να ζητήσουν δάνειο για σένα.*» Λέω «*Με ποιο δικαίωμα;*» Είμαι και περήφανος! Το 'χω κι αυτό! Την αρρώστια! Λέω «*Με ποιο δικαίωμα;*» Μαζευτήκαν τρεις τρεις ηλεκτρολόγοι... Ο μπατζανάκης μου δεν ήρθε. Δεν ήθελε. Τέλος πάντων. Φωνάζω μέσα, λέει «*Έτσι κι έτσι.*» Λέω «*Με ποιο δικαίωμα κύριε Μαυροβουνιώτη; Με ρωτήσανε εμένα;*» «*Άσε ρε, τις περηφάνειες! Πόσα θες;*» Του λέω «*Τίποτα!*» Εντάξει. Εν τω μεταξύ, ο κάθε εργάτης είχε χρεωθεί και μια δεξαμενή. Και περνάγαν και κάναν έλεγχο «*Ποιανού είναι αυτή η δεξαμενή;*» «*Ποιανού άλλου, κύριε Τάκη...*» του λέγανε «*... του Σταύρου!*» Εν πάση περιπτώσει, έφτασαν τα Χριστούγεννα. Του λέω «*Κύριε Μαυροβουνιώτη, φεύγω!*» «*Τι λες;*» μου λέει «*Είσαι καλά;*» Του λέω «*Φεύγω, δεν μπορώ να κάτσω άλλο.*» Εν τω μεταξύ, πριν αυτό, είχα πιάσει ένα βυτίο που ήταν όλο νερό. Ήταν τράνζιτ τότε το πετρέλαιο. Ήτανε κρατικά. Αυτοί τι κάνανε. Βγαίνανε, κάπου είχανε πάει, και πήγανε και το

πουλάγαν το πετρέλαιο. Εν πάση περιπτώσει, έρχεται ένας συνάδελφος, οδηγός βέβαια, μου λέει «Ξέρεις τι γίνεται; Να μην το αδειάσεις!» Λέω «Γιατί;» Λέει «Να φύγω φορτωμένος και θα σου δώσω...» Μιλάμε για τριάντα τόνους πετρέλαιο. «Ρε, είσαι με τα καλά σου, ρε! Να πάω φυλακή επειδή το θέλετε εσείς; [ακατάληπτο]» Λέει «Είσαι βλάκας.» «Βρε βλάκα...» του λέω... Τον λέγαν και «Πουλόπουλο» γιατί τραγούδαγε του Πουλόπουλου τα τραγούδια. «Ρε Πουλόπουλε, είσαι με τα καλά σου; Τ' αυτοκίνητο που θα ξεκινήσει φορτωμένο φαίνεται! Όταν είναι άδειο τ' αυτοκίνητο δεν πάει όπως πάει το φορτωμένο! Έχω κάνει οδηγός και ξέρω, μην μου λέτε τέτοια πράγματα!» Εν πάση περιπτώσει, πέρασε αυτό. Μετά κάνανε άλλες δουλειές... Τις κάνανε. Κι έρχεται το αυτοκίνητο, ένα φορτηγό μεγάλο, της ΕΚΟ, κάνω τον έλεγχο, λέω «Έχει νερό μέσα!» «Τι λες, ρε Σταύρο!» «Έχει νερό τ' αυτοκίνητο! Κάτσε στην άκρη!» «Είσαι στα καλά σου, ρε Σταύρο!» Λέω «Αφού τώρα το 'πλυνα...» «Το 'πλυνες με τι; Το άφησες το νερό μέσα;» Πάω στο τελωνείο μέσα, του λέω «Ένα αυτοκίνητο είναι ακατάλληλο!» Δεν βγαίνει ο Τελώνης έξω! Του λέω «Θα βγεις έξω, ή δεν θα βγεις!» Λέει «Δεν βγαίνω!» «Το αυτοκίνητο θα πάει στην άκρη!» Πάω μέσα στον Μαυροβουινιώτη, του λέω «Κύριε Μαυροβουινιώτη, ένα αυτοκίνητο έχει νερό μέσα!» Έρχεται εκεί... «Για κάνε μου τον έλεγχο!» Ξανακάνω τον έλεγχο, του λέω «Ορίστε!» Είχα μια [ακατάληπτο] την έριχνα στο πετρέλαιο και άμα είχε νερό κιτρίνιζε. Εν πάση περιπτώσει, μετά από λίγο καιρό του λέω «Φεύγω! Δεν μπορώ άλλο.» Λέει «Τι θέλεις;» Του λέω «Τα λεφτά δεν με φτάνουνε. Πρέπει να πάω σε άλλη δουλειά. Πολύ λίγα λεφτά. Ήθελα δυο συκοινωνίες, τρεις...» Τέλος πάντων. Μου λέει «Ξέρεις τι γίνεται; Θα σου δώσω ένα δάνειο, αλλά δεν θα μου το ξεπληρώσεις ποτέ!» Λέω «Τι δάνειο είναι αυτό;» «Θα στο χαρίσω, βρε!» Του λέω «Κοίταξε, δεν γίνονται τα πράγματα.» «Θα σε στείλω...» μου λέει «...στο Πέραμα να γίνεις οδηγός σε βυτιοφόρο να βγάζεις λεφτά, βρε!» Του λέω «Να κλέβω;» «Όχι, βρε...» μου λέει «...να κλέβεις!» [Ακατάληπτα «Θα σου δώσω να πάρεις μια μηχανή!» Του λέω «Κοίταξε να δεις...» γιατί ήθελα να πιάσω δουλειά μετά, να δουλεύω πάλι στα καμίνια και μετά να πηγαίνω εκεί. «Κοίταξε να δεις. Οκτώ εδώ κι οκτώ εκεί δεκάξι και πότε θα κοιμάμαι;» «Ε, τι άλλο να σου κάνω, ρε Σταύρο!»

00:55:13 Το δίπλωμα για νταλικά και η εμπλοκή με την αστυνομία.

(ΣΜ) «Εν πάση περιπτώσει, πήγαινε βγάλε το δίπλωμά σου, για νταλικά...» Έρχομαι πάλι εδώ στην Αστυνομία, ήταν εδώ από κάτω η Αστυνομία... Λέει «Τι θες;»

(ΚΡ) Πού ήταν η Αστυνομία;

(ΣΜ) Εδώ, Βάρναλη. Λοιπόν, πάω στο... του λέω έτσι κι έτσι, έχω κοινωνικό θέμα του λέω. «Ε, τότε πρέπει να βγάλουμε τέτοια πράγματα.» Αλλά είχα βγάλει για να πιάσω στο αεροδρόμιο. Και μάλιστα σε μια βδομάδα μου τα

βγάλανε. Πρωτοφανές αυτό! Μου 'λεγε ο μπατζανάκης μου «*Τόσο γρήγορα;*» Λέω «*Γιατί ρε Νίκο, δεν έχω κάνει τίποτα στη ζωή μου.*» Εν πάση περιπτώσει, μου λέει «*Κοίταξε να δεις, επειδή ο αδερφός σου...*» Ο αδερφός μου ο Γιώργος, τον είχαν πάει στη Γυάρο. Η Χούντα. Επειδή ήταν παλιός αριστερός. Τέλος πάντων. «*Λοιπόν, θα πας να τον φέρεις εδώ...*» Λέω «*Είναι πιο μεγάλος από μένα.*» «*Θα πας να τον φέρεις εδώ...*» επιμένει ξανά. «*Να κάνει μια μετάνοια εδώ..*» Λέω «*Κύριε Διοικητά, σοβαρολογείτε τώρα; Αυτός είναι πιο μεγάλος από μένα, ο άνθρωπος. Θα τον πάρω απ' το χέρι, εγώ ο μικρός;*» Μου λέει «*Τότε δεν έχεις!*» «*Ε, δεν θέλω! Κατ' αρχήν...*» του λέω «*... εγώ έχω πάρει κοινωνικών φρονημάτων και πολύ γρήγορα.*» «*Ε, αυτό δεν θα στο δώσουμε!*» Πάω και στο Μαυροβουνιώτη, του λέω «*Απολύομαι!*» «*Γιατί;*» «*Δεν μου δίνουνε...*» λέω... «*Τι λέτε;*» μου λέει. «*Τι να κάνω, ρε Σταύρο;*»

0:56:35 Ο αδερφός του στη Γυάρο.

(ΚΡ) Δεν δίναν επειδή ο αδερφός ήταν στη Γυάρο!

(ΣΜ) Ναι, ξέρανε. Τον παρακολουθούσαν κι όλας, μετά. Όταν γύρισε, τον παρακολουθούσαν. Και του 'γραφα γράμματα, «*Παράτα τα, κοίτα τα παιδιά σου, άστα να πάνε στον διάολο τα κόμματα και τέτοια...*!» Γιατί εγώ δεν αναμείχθηκα πουθενά. Και γι' αυτό με βάλανε και στο Σωματείο κι έγινα μετά τρανός. Τρανός, σαχλαμάρες. Τέλος πάντων Εν πάση. Έφυγα από 'κει. Και γύρισα, πέθανε του...

(ΚΡ) Για πότε μιλάμε;

(ΣΜ) Το '72 πια. Δούλεψα τρία χρόνια εκεί. Εν πάση περιπτώσει, ήταν τα λεφτά μου λίγα, γιατί είχα την αρρώστια! Ήταν εφτά, οχτώ χιλιάδες το μήνα. Που να τα βγάλω; Πήγαινα και δούλευα και στο Γιάννη τον Τουλή...

0:57:21 Ξανά στο αγγειοπλαστικό.

(ΣΜ) Ε, μετά σε μια κηδεία μιανού φίλου, είχαμε πάει μαζί, μου λέει «*Βρε συ, έρχεσαι να γίνουμε συνέταιροι;*» «*Αν έρχομαι!*» λέω. Και ξέρω ότι τα καμίνια, τα αγγειοπλαστικά βγάζαν πολλά λεφτά. Δηλαδή, ένα κομμάτι λάσπη, το εν τέταρτο του κιλού μπορεί να είχε δέκα δραχμές, για να γίνει μια γλάστρα, ο πεθερός μου ήξερε... Και πήγα κι έπιασα δουλειά. Δουλέψαμε εκεί στο καμίνι, στο μαγαζί αυτό, δώδεκα χρόνια.

(ΚΡ) Πού;

(ΣΜ) Εκεί που είναι της Άννας το σπίτι.

(ΚΡ) Α, μάλιστα.

(ΣΜ) Είχε αγγειοπλαστικό εκεί! Και κάθισα δώδεκα χρόνια εκεί, με τον Γιάννη. Μετά πήγαμε στο Σισμανόγλειο, πιάσαμε ένα άλλο μαγαζί...

(ΚΡ) Και από '72, '82...

(ΣΜ) Ναι, το '81 το κλείσαμε εδώ. '82 κάναμε Μαρούσι. Από 'κει στο Μαρούσι είναι κι ένας άλλος συνέταιρος, ο οποίος δεν τον πήγαίνα με τίποτα! Ένας αλήτης ήτανε, βρωμομέθυσος, έβριζε, είχε έναν γιο και το 'βριζε το παιδάκι όλη μέρα και 'γω τέτοια δεν τα σήκωνα ποτέ... Ημουν ένα παιδί ευαίσθητο. Δεν ξέρω, έτσι ήμουν, πώς να το κάνουμε! Και συνεχίζω αυτός να είμαι. Δηλαδή, αγαπώ τους ανθρώπους, λυπάμαι τους φτωχούς, γιατί πέρασα μια φτώχεια κι εγώ μικρός, πριν τον πόλεμο, ας πούμε. Εντάξει. Ε, μετά, πιάνω στα κεραμικά, κι εδώ έκατσα οχτώ μήνες αλλά χωρίς ένσημα. Τότε ήταν η μαύρη αγορά και τότε, μην νομίζετε πώς είναι τώρα μόνο. Σαράντα χρόνια στα καμίνια, οχτώ χιλιάδες ένσημα! Με τη «Λαίδα», την «Berkshire» και το Βοτανικό. Αυτά ήταν τα ένσημά μου. Τα πιο πολλά. Εντάξει.

(ΚΡ) Πόσα χρόνια στην... Αγγειοπλαστική;

(ΣΜ) ... όχι, στην... ως μηχανικός στην καλτσοποιΐα;» Δέκα χρόνια. Δέκα χρόνια. Δέκα, δώδεκα χρόνια. Αρκετά χρόνια.

(ΚΡ) Αλλά το περισσότερο ήτανε...

(ΣΜ) Τα αγγειοπλαστεία. Εν πάση περιπτώσει, είχα μείνει και άνεργος, είχα ένα αυτοκίνητο, έπρεπε να το πουλήσω γιατί... λεφτά! Γιατρούς! Εν πάση περιπτώσει, πάω εκεί στο Μαρούσι, τα είπαμε αυτά προηγουμένως, δεν τα γράψαμε αυτά, όμως, έτσι; Αυτός λεγόταν Σίμος Καλογήρου.⁴ Και μου 'χε πει ότι θέλει ν' αγοράσει ένα οικόπεδο στην Κηφισίας...

(ΚΡ) Ναι, αυτό το είπαμε.

(ΣΜ) Αυτό το είπαμε. Ε, εκεί πληρώθηκα καλά, πολύ καλά. Είχα πάρει κι άλλο αυτοκίνητο μετά, το 'χα πάρει εξακόσιες χιλιάδες... Ήταν καλό, αυτός το είχε, δεν ξέρω γιατί το έδωσε, είχε κάνει τριάντα χιλιάδες χιλιόμετρα μόνον. Α, είχα κάνει και πριν, είχα αγοράσει άλλα τρία αυτοκίνητα, γιατί άλλαζα γρήγορα τ' αυτοκίνητα, έπαιρνα παλιά αυτοκίνητα και τα δούλευα καλά.

1:00:05 Πρώτη φορά έπιασε αυτοκίνητο στα δεκάξι του

(ΣΜ) Δηλαδή, οδηγός έπιασα το πρώτο αυτοκίνητο δέκα έξι χρονών. Έκλεψα ένα φορτηγό εκεί στη γειτονιά μας, ενός φίλου μου, το 'κλεψα, δηλαδή το πήρα και το 'κανα στη γειτονιά μας..., εκεί έμαθα. Ε, στο αεροδρόμιο δούλεψα μια νταλικά, μεγάλο αυτοκίνητο, φορτηγό, αλλά μέσα στο αεροδρόμιο. Απαγορευόταν, γιατί δεν μπορούσα να πάω, δεν είχα άδεια,...

1:00:28 Το πρώτο τσιγάρο.

(ΣΜ) Ε, τώρα φτάσαμε στο τσιγάρο; Όταν αρρώστησε η Φλώρα, άναψα τσιγάρο. Το πρώτο. Από παιδάκι που ήμουν δεκάξι χρονών, που πηγαίναμε στα πάρτι, έτσι για...

(ΚΡ) Που λέγατε, πώς το λέγατε; Ότι είχατε τα Sante... Κάτι λέγατε για τα τσιγάρα...

(ΣΜ) Α! Τα Sante, το τσιγάρο. Αυτά είχαν δέκα μέσα τσιγάρα, και είχαν μια γυναίκα απ' έξω, τα λέγαν Sante. Εντάξει. Αυτά τα παίρναμε και τα είχαμε πάρει σε άλλο πάρτι. Δεν καπνίζαμε, και δεν κάπνιζα. Ε, μετά, ένα, ένα, ένα, ένα, σιγά, σιγά το ξανάκοψα, στο αεροδρόμιο δεν ξανακάπνισα, μετά ξαναάρχισα πάλι που αρρώστησε η γυναίκα μου... Πριν, βέβαια. Και σιγά, σιγά είχα φτάσει δυο πακέτα! Κι όταν έπιασα στο Μαρούσι δουλειά, μου 'λεγε τ' αφεντικό «Γιατί, βρε, καπνίζεις τόσο πολύ;» Του λέω «Τι να σου πω! Τι να σου πω ρε Σίμο!» Έτσι τον..., δεν τον έλεγα αφεντικό.

Ιστορίες απ' το αγγαιοπλαστείο του Σίμου Καλογήρου στο Μαρούσι.

(ΣΜ) Έν πάση περιπτώσει, αυτός είχε και μερικούς Αλβανούς. Και δυο Αιγύπτιους. Οι Αιγύπτιοι ήταν καλά παιδιά, ήταν μορφωμένα παιδιά, ο ένας ήτανε γιατρός. Ήτανε γιατρός. Και με φωνάζανε «παππού». Εγώ ήμουνα τότε εξήντα χρονών ήμουνα, εξήντα χρονών ήμουνα. Και με φωνάζανε παππού. Ο ένας έκανε και «μπαϊράμ» πώς τα λένε αυτά... και μια μέρα και λιποθύμησε απ' την πείνα. Αυτοί δεν πίνουνε... μόνο νερό λένε. Και τον λυπήθηκα. Φωνάζω τον Σίμο, τ' αφεντικό ήταν ο Σίμος, λέω «Ρε Σίμο, αμαρτία είναι...» «Ε, τι να του κάνω, ρε Σταύρο, δώσ' του του ανθρώπου να φάει!» «Δεν τρώνε, βρε» μου λέει. Αυτός ήτανε στα καράβια πρώτος, τ' αφεντικό. Πρώτος Μηχανικός. Εν πάση περιπτώσει, οι Αλβανοί, όμως, ήτανε παλιοτόμαρα! Αλήτες! Ήταν ένας, ο οποίος έλεγε όλο ότι πονάει το στομάχι του, τέτοια, για να μην δουλεύει. Και με φώναζε «ΝΑΤΟ». Του λέω μια μέρα «Έλα εδώ ρε,...» Γιώργο τον λέγανε. «Εσύ είσαι Αλβανός ή Έλληνας είσαι;» Μου λέει «Έλληνας είμαι, αλλά είχαμε πάει...» λέει «... απ' τ' αντάρτικο και είχαμε πάει στην Αλβανία.» «Εδώ, που ήλθες όμως, δεν είναι Αλβανία, ούτε του Χότζα! Το κατάλαβες; Αν έχεις τέτοια μόρφωση και μυαλό, να μην στο πω αλλιώς, εδώ είναι άλλα πράγματα. Λες κάθε τόσο ότι σε πονάει το στομάχι σου. Αφού τρως στην καθισιά σου τέσσερα, ένα ολόκληρο σκόρδο, το στομάχι σου δεν θα λιώσει;» [ακατάληπτο] Ήταν ένας άλλος Αλβανός που τον λέγανε Κώστα. Του λέω μια μέρα «Έλα εδώ, ρε! Σε λένε Κώστα, είσαι Αλβανός ή Έλληνας;» Λέει «Αλβανός είμαι.» «Το Κώστα τι το θέλεις;» Λέει «Για να έρθω στην Ελλάδα!» Λέω «Εν πάση περιπτώσει! Ό,τι σου λέω, δεν θα λες κουβέντα!» Τον είχανε βάλει στη μηχανή, έβγαζε κεσέδες, ήταν η μηχανή που έβγαζε τους κεσέδες, όχι ο Βίτα! Και εν τω μεταξύ, για μια στιγμή πάω να κάνω έναν έλεγχο, γιατί ήμουνα προϊστάμενος πια, να κάνω λίγο τον μεγάλο... Και βλέπω, δεν ήταν καλά τα τσουκαλάκια! Έτσι τα λέγανε. Του λέω «Έλα δω, ρε! Αυτό το πράγμα το παίρνεις εσύ άμα είναι γερό;» «Δε θα μας κάνεις...» λέει «... και το μαστορα!» Του λέω «Τι είπες; Αυτό που σου λέω!» του λέω. Τραβάει ένα μαχαίρι, του λέω «Τι είναι, θα με σκοτώσεις;»

Παιδί ήτανε, νέος ήτανε. Καμιά εικοσαριά χρονών ήτανε. Φωνάζω το αφεντικό, του λέω «*Πάρτον και κάντον, χτύπα τον στην μούρη σου! Εγώ θα φύγω!*» Του λέω «*Έλα [ακατάληπτο] εδώ, είσαι καλά;*» Λέει «*Τι έκανε;*» Λέω έτσι κι έτσι. Του λέει «*Θες να φύγεις;*» Λέει «*Όχι, δεν θέλω να φύγω... δεν έχω λεφτά να ζήσω.*» «*Τότε...*» λέει «*...ό,τι σου λέει ο Σταύρος, θ' ακούς!*» Μετά έρχονται δυο Χαλαντραίοι, τους ήξερα από παλιά. Σιφνιοί. Απ' τη Σίφνο. «*Βρε Σταύρο, δουλειά ρε γαμώ το, δεν έχουμε να φάμε...*» Πάω στ' αφεντικό, του λέω «*Να σου φέρω δυο εργάτες.*» «*Είσαι υπεύθυνος!*» Λέω «*Τι σε νοιάζει εσένα, τους ξέρω!*» Τους παίρνω... «*Θα τους πάρεις βοηθούς σου...*» μου λέει. «*Δεν θα τους αφήσεις να φύγουνε, κουβέντα, τίποτα, ούτε λεπτό!*» Εν πάση περιπτώσει, ο ένας έφευγε από 'δω, ο άλλος έφευγε από 'κει. Κι ερχότανε, λοιπόν... «*Να μπορούμε στα καμίνια ρε παιδιά!*» «*Α, όχι, εσύ παίρνεις τα λεφτά τώρα, τα πολλά! Εμείς δεν μπαίνουμε μέσα.*» Κι είχε ένα, όσο είναι τώρα τούτο εδώ όλο, το λέγαμε στεγνωτήριο, γιατί, έβγαζε τη φωτιά απ' τα καμίνια, όταν τελειώναν και τα 'βαζε εκεί για να στεγνώσουν τα αγγεία. Τα κεσέδια. Λέω «*Δεν θα μπειτε μέσα, ρε παιδιά;*» «*Εσύ παίρνεις τα πολλά λεφτά!*» Αυτούς που τους είχα πάρει εγώ. Λέω «*Ρε παιδιά, γιατί να μπαίνω μέσα συνέχεια, εγώ;*» «*Άμα σας δει...*» τους λέω «*...και δεν μπαίνετε θα σας διώξει! Θέλετε να σας διώξει;*» «*Εσύ θα μιλήσεις, δεν θα μας αφήσεις να φύγουμε.*» «*Μα γιατί δεν μπαίνετε μέσα να βοηθήσετε;*» Δεν μπαίνανε. Ε, όταν... στ' αφεντικά μπροστά «*Αυτά θα πάρεις!*» Έτσι ακριβώς! «*Αυτά θα πάρεις, άμα φύγεις από 'δω!*» που λέγαν αυτοί. [ακατάληπτα] «*Καλά, εσύ δεν μιλάς, ρε Σίμο;*» «*Τι να τους κάνω;*» Ήταν πατριώτες αυτοί. Όμως, τι κάνανε μετά αυτοί; Εγώ πήγαινα, στις 7 η ώρα ήμουνα μέσα. Γιατί τ' αφεντικό δούλευε και νύχτα και κοιμότανε, κι έλεγε «*Αφού έχω το Σταύρο, δεν τρέχει τίποτα.*» Είχα φτιάξει το μαγαζί, πια. Αυτοί τι κάνανε, τα δύο αδέρφια; Πηγαίναν πιο πρωί, και τύχαινε να πάνε εμπόροι, και τους δίνανε, τους φορτώνανε και φεύγανε χωρίς τιμολόγια. Όταν ερχόμουνα εγώ, έπαιρνα τη Χαλανδρίου, και βλέπω τον έναν στο δρόμο, έναν έμπορο. Τον σταματάω, του λέω «*Φόρτωσες;*» «*Ναι, αμέ!*» «*Ποιος σε φόρτωσε;*» «*Ο Λεωνίδα με τον Αναστάση!*» «*Τιμολόγιο έχεις;*» «*Όχι!*» Του λέω «*Είναι σωστά πράγματα; Σε παρακαλώ... Θα τον πάτε μέσα τον άνθρωπο!*» Λέω «*Πληρώσατε;*» Λέει «*Ναι, πληρώσαμε!*» Πάω, του λέω «*Λεωνίδα, φέρε τα λεφτά που έδωσες, που πήρες από τον έμπορο!*» Λέει «*Ποια λεφτά; Θα τα δώσω στο αφεντικό.*» «*Βρε, φέρε τα λεφτά εδώ, ρε!*» «*Όχι, δεν στα δίνω!*» μου λέει. Έρχεται το βράδυ, σχολάσαν αυτοί. Αυτοί μόλις βλέπαν τ' αφεντικό στις τρεις η ώρα το μεσημέρι, έφευγε να πάει να κοιμηθεί. Και σου λέει έχω το Σταύρο από πίσω... Εγώ έκοβα τιμολόγια, έκοβα τα πάντα. Είχα μάθει. Το βράδυ που ξαναήρθε στο σπίτι του, του λέω «*Σου δώσαν τα λεφτά;*» Μου λέει «*Ποια λεφτά;*» Λέω έτσι κι έτσι. Λέει «*Άσε, μπορεί να μου τα δώσει, μπορεί να τα ξέχασε.*» Εντάξει. Την άλλη μέρα το πρωί, πιάσαμε δουλειά, του λέω «*Σου δώσαν' τα λεφτά;*» Μου λέει «*Όχι!*» Του λέω «*Να πάω να ψάξω τα ρούχα του*

που είναι κρεμασμένα εκεί;» Μου λέει «Ναι, πήγαινε!» Αλλά δεν πήγα μόνος μου. Πήρα κι έναν άλλον βοηθό που είχα. Τον Βαγγέλη. Του λέω «Ελα, Βαγγέλη, μαζί!» Πάμε, λοιπόν, βλέπουμε τα λεφτά. Οχτώ χιλιάδες. Τα 'χε... Του λέω «Τα λεφτά είναι μες την τσέπη του.» Λέει «Δεν με νοιάζει, ρε Σταύρο...» μου λέει, «...αλλά η γρουσουζιά!» «Αυτό σε πόνεσε, μωρέ! Εδώ κλέβουνε, ρε!» «'Ας' τους, γιατί θα πάνε...» λέει «...στη Σίφνο και θα με κουτσομπολεύουνε μετά.» «Εντάξει. Εγώ...» του λέω «...δεν αντέχω όμως αυτό.» «Εσένα μπορεί να...» «Δεν ξέρω τι θα κάνεις εσύ! Εγώ δεν μπορώ να το αντέξω!» Εν τω μεταξύ, δεν δουλεύανε. Έτρεχε ο Σταύρος. Να προλάβει για να μην τους διώξει! Κι έρχεται μια μέρα, μου λέει «Να τους διώξω;» Λέω «Όχι! Εγώ θα φύγω!» Και σε δύο μέρες του λέω «Φεύγω!» Μου λέει... «Φεύγω!» του λέω. «Εγώ δεν μπορώ να κάνω τέτοια πράγματα.» Μου λέει «Γιατί με αφήνεις έτσι; Και τι να κάνω τώρα εγώ; Εσύ είσαι τ' αφεντικό εδώ μέσα...». Του λέω «Αφεντικό, ξαφεντικό...» «'Εχεις παράπονο; Μήπως θέλεις να σου δώσω παραπάνω;» «Μην το ξαναπείς...» του λέω «... αυτό!» Έφυγα! Μετά, λέω να πάω..., λέω της Φλώρας να πάω... Α! Μου 'χε πει πριν από πολύ πολύ καιρό. «Εσύ άμα φύγεις από 'δω με το κλειδί, θα έχεις ένα έμβασμα στην Τράπεζα.» Γιατί δεν πληρωνόμασταν τις ώρες που δουλεύαμε παραπάνω. Πέντε, έξι ώρες κάθε μέρα. Δεν τις πληρώνανε. Εν πάση περιπτώσει, έφυγα, και μετά από καμιά δεκαριά μέρες του λέω «Γιατί να μην πάρω την άδειά μου; Αφού αυτά τα δικαιούμαι!» Κι είχα αφήσει κι ένα μισθό μέσα. Πήγα εκεί πέρα, του λέω έτσι κι έτσι, ήρθα για... «Ναι! Βεβαίως! Αλλά μου κάνεις κακό που φεύγεις.» Λέω «Δεν ξανάρχομαι! Εγώ μ' αυτούς τους ανθρώπους δεν [ακατάληπτο] Και θα τους σχολάσω!» «Δεν θα τους σχολάσεις!» Εν πάση περιπτώσει, λέει η Φλώρα μετά, «Εγώ θα τον πάρω τηλέφωνο...» μου λέει «...να τον ξεφτιλίσω!» Της λέω «Μην το ξανακάνεις αυτό. Δεν έχεις το δικαίωμα.» Λέει «Σε πιάσαν σε εκμεταλ...» Λέω «Δεν [ακατάληπτο] Αλλού θα 'παιρνα δέκα χιλιάδες, εδώ πήρα εκατό. Μην το ξαναπείς αυτό!» Ευτυχώς, δεν τον πήρε. Σεβότανε ότι της έλεγα. Εντάξει. Όταν έφυγα λέω «Τρέχοντας ήρθα, θυμάσαι;» του λέω. Λέει «Ναι.» «Τρέχοντας φεύγω.» «Σ' ευχαριστώ...» μου λέει «... τι να σου πω παραπάνω...»

(ΚΡ) Και μετά από 'κει;

(ΣΜ) Μετά ήρθα εδώ και σταμάτησα. Τέλος. Δεν ξαναπήγα πια.

1:10:02 Η σύνταξη και η αγορά του αυτοκινήτου. Η δουλειά του γιου του.

(ΣΜ) Ε, βγήκα στη σύνταξη, πήρα πενήντα τρεις χιλιάδες σύνταξη, τότε, τότε ήταν οι συντάξεις, τα λεφτά μας. Σύνταξη πείνας. Αλλά είχα κάτι λεφτά μαζέψει... Η γυναίκα μου τι γίνεται όμως. Όταν εγώ ήμουνα αυτός που δεν έλεγα «Πάρε πέντε κάθε Σάββατο...» Όπως έπαιρνα τον μισθό μου της τον

έδινα. Αυτή όμως τι είχε κάνει; Είχε μαζέψει τρία εκατομμύρια. [Γελάει Και μια μέρα παίρνει τηλέφωνο ο γιος μου έναν στην Καισαριανή, πουλούσε ένα αυτοκίνητο, ένα Ritmo FIAT. Κι εκείνη την ώρα παίρνω κι εγώ από την εφημερίδα το ίδιο αυτοκίνητο. Πάω στα [ακατάληπτο] Να κλείσω το ραντεβού που είχα κλείσει και βλέπω το γιο μου εκεί! Του λέω «Τι θες εσύ εδώ;» Μου λέει «Για τ' αυτοκίνητο.» «Ποιο αυτοκίνητο; Με τι λεφτά θα το πάρεις;» «Ελα ρε μπαμπά, σε παρακαλώ!» Του λέω «Πόσο έχει;» Λέει «Ενάμισι εκατομμύριο.» Λέει η Φλώρα, θεός σχωρέστηνε, «Μην το πάρεις το αυτοκίνητο αυτό!» «Άσ' τονε! Να πάει να δουλέψει, να πάρει αυτοκίνητο.» Δούλευε όμως το κακόμοιρο. Δούλευε στη σχολή, τελείωνε έντεκα η ώρα και πήγαινε και δούλευε στον «Τηλεθεατή». Δούλευε ο φουκαράς. Δεν έκανε το χέρι του ποτέ να μου ζητήσει λεφτά. Ποτέ! Είμαι περήφανος για το γιο μου. Είναι καλό παιδί. Όχι επειδή είναι παιδί μου. Είναι καλό παιδί. Το λένε, εδώ, όλες. Τέλος πάντων. Λοιπόν, το πήρα. Χαρά ο Δημήτρης, τώρα. [Γελάει Ε, εντάξει. Το 'παιρνα το πρώι, πήγαινα στη δουλειά, για να μην πηγαίνω με το ποδήλατο, γιατί εκείνος δούλευε στο Μαρούσι. Λίγο πιο κοντά από μένα. Στου Λυμπέρη την εταιρία, αν την έχετε ακούσει. Μια από τις μεγάλες εταιρίες. Μετά το «ΕΘΝΟΣ» και λοιπά ήταν αυτός. Εκεί πήρε τρεις χιλιάδες το μήνα. Ήταν καλός, πολύ καλός. Του είχε βγάλει κάνα δυο περιοδικά, ε, μετά έκλεισε αυτός, βάρεσε «κανόνι»...

(ΚΡ) Και είναι παντρεμένος τώρα, έχει και παιδάκι.

(ΣΜ) Ναι έχει... να 'τα! Αυτά είναι. Τα πιο μικρά μου. Ε, εν τω μεταξύ ο ίδιος ο Λυμπέρης δεν..., απέλυσε όλο το προσωπικό, χίλια πεντακόσια άτομα. Και βρήκε δουλειά του γιου μου εδώ στο Μαρούσι. Εδώ, Χαλανδρίου-Αμαρουσίου. Βέβαια δεν παίρνει τα ίδια λεφτά, βγάζει το Κοντρόλ τώρα, το «Τηλεκοντρόλ» βγάζει. Εντάξει. Ε, λίγα είναι τα λεφτά αλλά εντάξει. Τι να κάνουμε;

(ΚΡ) Και με τα εγγόνια πώς τα πάτε;

(ΣΜ) Ετούτα εδώ είναι η αδυναμία μου. Αυτά είναι... Όχι, της κόρης είναι αυτά. Εκεί. Ο Σταύρος, ο Χάρης κι η Μαρία. Εδώ είναι ο Σταύρος και η... Αυτό είναι που ήτανε, είχε πάθει τη λευχαιμία, το κοριτσάκι. Τώρα πάει τρίτη γυμνασίου. Ναι. Έγινε μεταμόσχευση και είχανε μόσχευμα απ' την Ιταλία, μου φαίνεται. Αλλά τώρα ο Δημήτρης, επειδή ήταν αυτό..., δεν ήταν στο ΙΚΑ, και το πλήρωσε το Σωματείο του. Ήταν δέκα επτά χιλιάδες, πλήρωσαν τον Ιταλό. Ε, εντάξει τώρα. Ο Σταύρος τώρα θα πάει τρίτη λυκείου. Ο Σταύρος είναι όσο είναι ο γιος στο ύψος. Είναι δεκάξι χρονών. Ένα ογδόντα είναι! Ένα ογδόντα δύο, μου φαίνεται, τέτοιο. Εν τω μεταξύ έπαιζε και μπάσκετ. Ο Σταύρος.

1:13:23 Έπαιζε ποδόσφαιρο στην ομάδα του «Ατρόμητου» Χαλανδρίου.

(ΚΡ) Α! Μπάσκετ. Για να ξαναγυρίσουμε τώρα στο ποδόσφαιρο, που λέγαμε...

(ΣΜ) Ναι. Εγώ, το '49, ήταν μια ομάδα εδώ ο «Ατρόμητος».

(ΚΡ) Το '49, μάλιστα.

Και δούλευα στου Τουλή το μαγαζί. Του πατέρα του πια. Εργάτης.

(ΚΡ) Είκοσι χρονών, δηλαδή. Ναι. Και... ο τροχός τότε που δουλεύανε τα..., ήτανε με τα πόδια, έτσι, κλώτσαγες για να κάνεις. Δεν τα κάνανε μηχανές.

(ΚΡ) Για να γίνουν τα αγγεία.

(ΣΜ) Για να γίνουν τ' αγγεία. Τέλος πάντων και εδώ πέρα, παίζανε εδώ στη λεωφόρο Βασιλέως Γεωργίου ήταν το γήπεδο. Εν τω μεταξύ εδώ ο Συνοικισμός δεν με πήγαινε εμένα, δεν με θέλανε. Γιατί είχαν άλλη νοοτροπία οι αυτοί. Εγώ δεν τους πήγαινα καθόλου, όμως. Γιατί δεν ήταν... δεν ήταν της δικής μου πάστας.

(ΚΡ) Τι δηλαδή;

(ΣΜ) Ε, ήτανε... Μιλάναν άσχημα, βρίζανε και δεν μ' άρεσε εμένα. Εν πάση περιπτώσει, έπιασα εδώ δουλειά, ε, ε, δουλειά λέω..., ποδόσφαιρο... Ήμουνα καλός μπαλαδόρος. Κατ' αρχήν ήμουν πολύ γρήγορος. Δηλαδή μου πετάγαν την μπάλα, δεν με πιάνανε μετά. Γιατί έχω κάνει και πέντε χιλιάδες χιλιόμετρα εγώ. Αθλητής. Στο Μαρούσι έχω τρέξει πέντε χιλιόμετρα. Ναι, πέντε χιλιόμετρα, καλά λέω. Και στους προσκόπους... Ήμουν και πρόσκοπος! Είχα τρέξει εκεί σκυταλοδρομία, από το Φάρο, μέχρι την Αγία Σοφία στο Ψυχικό. Είχα τρέξει 4Χ100.

(ΚΡ) Σχολικοί αγώνες ήταν αυτοί;

(ΣΜ) Ναι. Προσκοπικοί αγώνες. Ε, μωρέ παιδάκι ήμουν. Δεκάξι χρονών ήμουνα. Εν τω μεταξύ έπιασα εδώ στο ποδόσφαιρο, κι ερχόταν ένας [ακατάληπτο] απ' την πλατεία του Χαλανδρίου, ήταν χασάπης αυτός. Είχανε χασάπικο.

(ΚΡ) Ήσασταν δηλαδή στην ομάδα, παίχτης.

(ΣΜ) Ναι. Αυτός είχε την ομάδα του Χαλανδρίου, την «Αθλητική Ένωση Χαλανδρίου». Και μια μέρα με είχε δει που έπαιζα, και μου λέει «Να σου πω, ρε...» Αυτός ήξερε τον αδερφό μου τον μεγάλο. Τον συχωρεμένο τον Παναγιώτη. «Τι θες, ρε, με τους Τούρκους, εσύ, ρε!» Κι έρχομαι εκεί τώρα. «Πρόσεχε, όχι και Τούρκοι, ρε Γιάννη!» «Έλα επάνω, ρε συ, στην ομάδα να παίξεις μπάλα!» Εγώ, όμως, τι έγινε; Ήθελα με έρωτα, εγώ, έναν έρωτα.[Γελάει] Θα πάμε κι εκεί τώρα. Είχα έναν έρωτα και ήμουνα..., γιατί ερωτευόμουνα πολύ γρήγορα. Δεν ξέρω γιατί. Το 'χα αυτό το ελάττωμα.

(ΚΡ) Ε όχι και ελάττωμα! [Γέλια

(ΣΜ) Εντάξει...! Έπαιζα καλή μπάλα εκεί. Μιλάω για τρία χρόνια. Ερχόντουσαν...

(ΚΡ) Τι θέση;

(ΣΜ) Ήμουνα «εξτρέμ». Τα «εξτρέμ» πρέπει να είναι γρήγοροι. Εκεί στη λεωφόρο που πηγαίνουμε για την Κηφισιάς ήτανε ένα γήπεδο, παλιά. Ήταν χωράφια όλα εκεί. Κι έπαιζε «Παναθηναϊκός»-«Ατρόμητος». Κι έβγαλα εγώ το γκολ! Κερδίσαμε τον «Παναθηναϊκό». Και μάλιστα το βάλω με ανάποδο ψαλίδι. Δηλαδή, έτσι, και γύρισα το πόδι... κι έβγαλα το γκολ. Το θυμάμαι, ήτανε σπουδαία τότε [ακατάληπτο]. Εδώ, ερχόντουσαν τότε και με ζητάγανε, δεν ήταν όπως είναι τώρα οι ομάδες που πέφτουν λεφτά. Παίρνουν εκατομμύρια, ακούς τώρα. Και ερχότανε απ' την «Νέα Ελβετία»...

(ΚΡ) Ερασιτεχνικό το ποδόσφαιρο.

(ΣΜ) Ερασιτεχνικό ήταν τότε. Ερχόταν τότε, αλλά εγώ ήμουν ερωτευμένος, και δεν μπορούσα να φύγω! Δεν πήγα όμως. Ε, μετά εδώ είχε έναν, Κακαβάς λεγόταν τότε αυτός, πρώην αστυνομικός, είχε γίνει Πρόεδρος. Αλλά δεν με πήγαινε με τίποτα. Γιατί είχε αυτός μια ταβέρνα εδώ, στο Συνοικισμό, κι εγώ δεν πήγαινα. Τους μάζευε τους άλλους και τους μέθαγε. Και καθόντουσαν και τρώγανε μαζί του. Πίνανε. Εγώ δεν πήγαινα, όμως. Δεν μ' άρεσε να πίνω. Ε, δεν κάπνιζα κιόλας. Και γίνεται ένας αγώνας στο «Ζηρίνιο», στην Κηφισιά... Ήταν ανεξάρτητες οι ομάδες οι μικρές τότε, δεν είναι όπως είναι τώρα, και δεν μ' έβαλε να παίξω. Και μόλις είχα προλάβει να ντυθώ, και λέει «Δεν θα παίξεις εσύ!» «Θα παίξει...» λέει «... ο Γαλάτας!» «Ποιος Γαλάτας; Ο Γαλάτας δεν έχει ξανάρθει εδώ!» «-Τι σε νοιάζει εσένα;» λέει. «Εγώ εσένα δεν σε θέλω!» Του λέω «Γιατί, ρε Κακαβά, επειδή δεν πίνω; Εγώ δεν ξανάρχομαι!» του λέω. «Όχι, θα ξανάρθεις!» «Όχι!» Και γίνεται κι ένα άλλος αγώνας στο Μενίδι, «Αετός» λεγόταν, τώρα λέγεται... αλλιώς λέγεται. Κι εκεί δεν με βάλανε. Και δεν ξαναπήγα. Και τα παράτησα. Όταν πήγα στρατιώτης, όμως, γινόνταν ομάδες τότε απ' τους στρατιώτες, και είχαν έναν απ' την ΑΕΚ, ένας συνάδελφος κι αυτός, κι έκανε τις ομάδες. Του λέω «Εγώ έπαιζα μπάλα...» του λέω. Ο Τσαγκάρης, έτσι λεγότανε. Λέει «Εντάξει». Και έπαιξα στην Ξάνθη μέσα, στην Ξάνθη, που είναι τώρα. Τότε λεγόταν «Ορφέας». Και μετά έπαιξα στην Καβάλα. Στρατιώτης, βέβαια. Ε, όταν γύρισα πια, ήμουνα και είκοσι τρία χρονών, ήρθα εδώ, τότε παιδιά, ψάχναμε να βρούμε καμιά κοπέλα, τότε. Δεν ήταν εύκολες. Ε, περάσαν τα χρόνια... μεγαλώσαμε... Αυτά. Παντρευτήκαμε, κάναμε παιδιά...

(ΚΡ) Εγγόνια...

(ΣΜ) Εγγόνια. Αυτά κυρία Κατερίνα.

1:18:56 Ο «φόρος» (τα διόδια) στην Κηφισίας και Βασιλέως Γεωργίου.

(ΚΡ) Αυτά, λοιπόν. Τι άλλο να πούμε για το Χαλάνδρι; Α! Να πούμε για τον αδερφό σου...

(ΣΜ) Η λεωφόρος Γεωργίου, τελειώνοντας, πριν βγούμε στην Κηφισιά ήτανε ο φόρος εκεί. Τα διόδια που κάνουν τώρα.

(ΚΡ) Τι ήτανε;

(ΣΜ) Τα διόδια! Φόρος! Έτσι τον λέγαμε! Το κάρο που πέρναγε θα πλήρωνε ένα τάλιρο. Πληρώνανε και τα ταξί. Μόνο τα λεωφορεία δεν πληρώνανε.

(ΚΡ) Είχε διόδια...

(ΣΜ) Ναι! Εκεί ήταν ο φόρος. Και μέχρι τελευταία πέθανε αυτός που ήταν φορατζής. Έτσι τον λέγαμε.

(ΚΡ) Γιατί πλήρωναν;

(ΣΜ) Φόρος. Διόδια. Ξέρω 'γω. Έτσι λεγότανε.

(ΚΡ) Για να συντηρούνται οι δρόμοι;

(ΣΜ) Ποιος ξέρει; Μάλλον. Τι δρόμοι. Τότε δρόμοι ήτανε...

(ΚΡ) Πού ήταν αυτό;

(ΣΜ) Στη γωνία Βασιλέως Γεωργίου, ξέρετε ποια είναι. Βγαίνοντας στην Κηφισίας. Πριν βγούμε στην Κηφισίας, στη γωνία εκεί. Ήταν ένα μικρό, έτσι, περιπτεράκι και ήτανε ο έφορας μέσα.

(ΚΡ) Κι όποιος έμπαινε κι έβγαινε...

(ΣΜ) Ναι, όποιος έβγαινε δεν ξέρω, αλλά όποιος έμπαινε το ξέρω γιατί...

(ΚΡ) Α, που μπαίνουν στο Χαλάνδρι.

(ΣΜ) Ναι, πληρώνανε. Και θυμάμαι ότι πληρώναν ένα τάλιρο τότε. Πέντε δραχμές. Ε, το Χαλάνδρι, ήταν η «Πάουερ» τότε, στο Χαλάνδρι ήταν η «Πάουερ». Τα κίτρινα. Ε, μετά φύγαν αυτά, ήρθαν άλλα.

(ΚΡ) Το τρένο;

(ΣΜ) Το τρένο ναι. Ο σταθμός ήταν εκεί, εκεί που είναι... τι είναι εκεί πέρα...

(ΚΡ) Είναι παιδική βιβλιοθήκη.

(ΣΜ) Ναι. Η βιβλιοθήκη είναι; Εγώ δεν πέρναγα από 'κει, έτσι. Γιατί οι γυναίκες που καθόντουσαν, οι γριούλες, τις έλεγα εγώ, ήμουνα δέκα πέντε, δεκάξι χρονών τότε. Και όταν πέρναγα με λέγανε φαντασμένο. [Γελάει] Γιατί ντυνόμουνα. Είχα, είχα αρρώστια! Ήθελα να 'μαι πάντα... Και δεν πέρναγα. Και πέρναγα από 'δω.

1:20:51 Η Βασιλέως Γεωργίου ήταν όλο ευκάλυπτοι που κήκκαν το '41 από το χιόνι.

(ΣΜ) Η λεωφόρος αυτή η Βασιλέως Γεωργίου ήτανε όλο ευκάλυπτοι. Το '41, περίεργο πράγμα, καήκαν όλοι από το χιόνι. Ήταν η πιο βαριά χειμωνιά τότε. Λέγαν τότε, όπως και στην Αλβανία, πάθανε οι άνθρωποι τότε, κρουοπαγήματα, όλοι... Βέβαια. Αυτά. Απ' την πείνα, τα χιόνια, τα κρύα.

(ΚΡ) Εσείς, όμως δεν είχατε ανάγκη.

1:21:17 Στην Κατοχή, στο σπίτι τους είχαν κουνέλια, κότες, κατσίκια και κήπο.

ΣΜ) Κοίταξε να δει, ο πατέρας μου είχε κουνέλια, είχε κότες, είχε κατσίκια...

(ΚΡ) Ήσασταν αυτάρκεις.

(ΣΜ) Ναι, ας το πούμε έτσι.

(ΚΡ) Στο σπίτι είχατε απ' όλα.

(ΣΜ) Ναι, ναι. Το σπίτι ήταν δικό μας... Εντάξει.

(ΚΡ) Κι είχατε κήπο, είχατε απ' όλα.

(ΣΜ) Ναι, απ' όλα. Φύτευε ο πατέρας μου... Ήτανε άνθρωπος, του άρεσε κι αυτού, έτσι.

1:21:36 Η δουλειά της μητέρας στον Ερυθρό Σταυρό και η εμφάνιση ενός ταγματσαφιλίτη.

(ΚΡ) Η μητέρα σας έκανε κάτι;

(ΣΜ) Η μητέρα μου τίποτα. Όχι, η μητέρα μου έπιασε μια δουλειά μόνο στην... Στον αυτό της Φιλοθέης, που ήταν του Ερυθρού Σταυρού τότε, που δίνουν τρόφιμα στους τραπεζίτες. Και δούλευε εκεί η μητέρα μου. Και θυμάμαι, είχε έρθει μια μέρα στενοχωρημένη. Λέω, τι νέα μαμά; Λέει «*Ήρθε ένας, του Λουκά ο ανιψιός.*» Τον ήξερα εγώ αυτόνε. Και ήτανε ταγματσαφιλίτης. Κι είχε πάει στην κλειδαριά, εκεί που ήταν οι αποθήκες, κι έκανε έτσι. Λέει η μάνα μου «*Τι κάνεις εκεί;*» Λέει «*Τι έχετε μέσα;*» «*Τι σε νοιάζει εσένα;*» Και η διευθύντρια ήταν του Ερυθρού Σταυρού. Η κυρία Γρεκού. Θυμάμαι και τ' όνομά της. Και της πήρε τηλέφωνο η μάνα μου και τη φώναξε κι ήρθε. Καθόταν κοντά. Του λέει «*Τι θέλεις εδώ;*» Λέει «*Θέλω να δω τι έχει!*» «*Γιατί, δεν έχεις τέτοιο δικαίωμα.*» Τώρα, πού βρήκε τον Γερμανό και τον φώναξε, οι Γερμανοί τον επιάσανε. Και μάλιστα έχω μάθει ότι τώρα πέθανε. Τώρα τελευταία. Ο Λουκάς, έτσι τον λέγανε. Ένα παλιοτόμαρο, ένας αλήτης. Ταγματσαφιλίτης ήτανε. Ε, αυτοί.

1:22:41 Κατονομάζει έναν «Χίτη», κάτοικο του Χαλανδρίου.

(ΣΜ) Απ' το Χαλάνδρι ο Μπούφης,⁵ που φαίνεται δεν ζει κανένας απ' αυτούς. Αυτός κατέβαινε με τους Χίτες, εκείνη την εποχή... Το Χ ήταν έτσι, κι ήταν έτσι από πάνω. Σαν τον αγκυλωτό σταυρό περίπου. Και πήγαιναν στην Καλογρέζα και βασάνιζαν τον κόσμο, τους νέους, εκεί. Και του τη «φυλάξανε», λέγαν τότε, οι Καλογεζιώτες, κι εδώ στη «Ροτόντα»⁶ στη Φιλοθέη, που ήτανε τα «Σίδερα» που λέγαμε, πού είναι η γέφυρα τώρα, ήταν τα «Σίδερα». Ήτανε ο Σταθμός, σταμάταγαν τα τρένα, βάζαν αλυσίδες για να περνάν τα λεωφορεία, για να 'ρθουν απάνω. Και τον σημαδέψανε και τον σκοτώσαν και του σημαδέψαν και το Χ στην πλάτη. Κι όταν τον κηδεύαν στον Αγιο Νικόλαο, φώναζε η αδερφή του «Και τις γάτες να σκοτώσουμε!» Των κομμουνιστών. Έτσι τους λέγαν τότε. Εγώ ήμουνα παιδάκι, εκεί... Πώς έτυχε να πάω στην εκκλησία; Έτσι, πήγα να δω.

1:23:32 Όταν ήταν παιδί πήγαινε στην εκκλησία, έψελνε και πήγαινε και στους Προσκόπους.

(ΣΜ) Γιατί, στην εκκλησία, μικρό, πήγαινα. Πήγαινα στο ψαλτήρι. Είχα κι αυτή την αρρώστια. Βέβαια, πήγαινα κι έψελνα με τον Κοσμά. Θεός σχωρέστον. Βέβαια, έτσι.

(ΚΡ) Και στους προσκόπους;

(ΣΜ) Ε, στους Προσκόπους ήμουνα δέκα έξι χρονών, ήμουνα στο σχολείο, τότε πήγαινα στο δημοτικό, όχι στο δημοτικό, είχα γνωρίσει τα παιδιά εκεί, και ντύθηκα πρόσκοπος, πηγαίναμε εκδρομές, ε, είχα γράψει σε ένα τετράδιο εκατό τραγούδια, ωραία τραγούδια και τα 'δωσα σ' έναν φίλο μου, τον Μπέη, τον λέγανε... Ο πατέρας του ήταν με τη Χούντα υπουργός, ο πατέρας του Μπέη, του Γεράσιμου. Και του τα 'χα δώσει να τα γράψει κι αυτός, τότε θα πήγαινε πια γυμνάσιο. Και δεν μου το ξανάδωσε. Και δεν το ξαναζήτησα. Κι αυτός, εν τω μεταξύ είχε γνωρίσει, εδώ που περνάμε το φανάρι, απ' τη Φιλελλήνων, είναι μια οικοδομή δεν είναι απέναντι; Ημιτελής. Όπως βλέπουμε το φανάρι. Φιλελλήνων. Εκεί ήτανε η Χαραλαμπίδου. Αυτός ήταν δημόσιος υπάλληλος. Και είχε μια κόρη την Αλεξάντρα και την Ιωάννα. Η δε Αλεξάντρα είχε αγαπήσει τον Γεράσιμο. Τον φίλο μου, τον Μπέη. «Μπέης» τον λέγανε γιατί ήταν [ακατάληπτο] στην οικογένεια. Κι έλεγαν «Ο Μπέης». Και τα χαλάσανε μαζί της και η κοπέλα έπαθε. Πέθανε! Έπαθε φυματίωση απ' τη στενοχώρια της. Ένα καλό κοριτσάκι. Σπουδαίο παιδί. Και «έφυγε» η κοπέλα. Ε, ο Μπέης, δεν κάναμε μετά παρέα ξανά.

1:25:15 Πάρτι με σοκολατάκια και πίπερμαν.

(ΣΜ) Και άλλη μια φορά, ένας φίλος μου ο Αλέκος, στην Αμερική πέθανε, έκανα παρέα. Αυτός, και έναν άλλον φίλο από την Κρήτη, ήτανε ο Σήφης, ο οποίος έπαιζε πιάνο. Και πηγαίναμε στη Φιλοθέη σ' ένα σπίτι, και κάναμε

πάρτι με σοκολατάκια και με πίπερμαν. Παιδιά, τώρα, δεκάξι, δέκα εφτά χρονών. Και εκεί περνάγαμε τις ώρες μας.

(ΚΡ) Κορίτσια είχε όμως στο πάρτι;

(ΣΜ) Ε;

(ΚΡ) Κορίτσια είχε στο πάρτι;

(ΣΜ) Ναι, είχε! Είχε! Κορίτσια απ' τη Φιλοθέη, κι εκείνα. Τα οποία, τα βλέπω καμιά φορά έτσι μεγάλες γυναίκες, και λέω «Κοίτα να δει!» Ούτε με γνωρίζουνε, εγώ τις γνωρίζω, όμως. Γιατί δεν χάνω, έχω γερή αυτή... στη μνήμη μου. Πολύ γερή. Τέλος πάντων. Ε, αυτά ήταν

1:26:00 Ο ένας αδερφός σκοτώθηκε από τους Γερμανούς το '41 στην Αθήνα.

(ΚΡ) Τ' αδέρφια; Πώς χάθηκαν; Ο Δημήτρης;

(ΣΜ) Τ' αδέρφια, ήμασταν εννιά αδέρφια. Ένα κορίτσι. Το είπαμε. Ο Δημήτρης, έφερε το νέο ο δήμαρχος, ο Βίγγος στη μάνα μου, γνωρίζόντουσαν.

(ΚΡ) Πώς, πώς σκοτώθηκε;

(ΣΜ) Ε, κοίταξε, ήταν τα μπλόκα τότε με τους Γερμανούς. Βεβαίως. Ποιος ξέρει. Έμεινε έξω από την... καμιά ώρα απαγορευμένη; Εγώ ήμουν και μικρό, πολύ μικρό ήμουνα. Αυτός ήταν δέκα εννιά χρονών, τώρα αν ζούσε θα ήταν πάνω από '90.

(ΚΡ) Εδώ στο Χαλάνδρι ή στην...

(ΣΜ) Στην Αθήνα.

(ΚΡ) Α, στην Αθήνα.

(ΣΜ) Στην Αθήνα, βέβαια.

(ΚΡ) Πότε έγινε αυτό;

(ΣΜ) Αυτό έγινε το '41. Τότε ήτανε, ξέρεις, οι Γερμανοί, τότε... στο φόρτε τους.

(ΚΡ) Το '41 δηλαδή σκοτώθηκε σε μπλόκο.

(ΣΜ) Έτσι μας φέραν το νέο. Ο δήμαρχος. Τον βρήκανε νεκρό, έξω.

(ΚΡ) Τον βρήκανε νεκρό. Έτσι, στο δρόμο.

(ΣΜ) Έτσι. Ναι. Εκείνα τα χρόνια έτσι γινότανε. Ήτανε μαύρα, μαύρα χρόνια. Μαύρα.

1:27:00 Ο άλλος αδελφός συνελήφθη από τους Γερμανούς, μεταφέρθηκε στην Γερμανία, τον γλίτωσε μια Γερμανίδα και εγκλωβίστηκε στην Ανατολική Γερμανία

(ΚΡ) Κι ο άλλος αδερφός πήγαινε για τη Μέση Ανατολή και το 'σκασε και βρέθηκε...

(ΣΜ) Και βρέθηκε εκεί... Τώρα, αυτός είχε κάνει εφτά παιδιά,

(ΚΡ) Κι αυτό, πότε είναι αυτό, λέμε;

(ΣΜ) Αυτός, όταν ήρθε εδώ τον εμφύλιο, ήτανε ναύτης, στον πόλεμο. Δεν υπηρέτησε...

(ΚΡ) Όχι, δηλαδή, πότε ήτανε να φύγει για τη Μέση Ανατολή;

(ΣΜ) Ναι, ήτανε... τριάντα, είκοσι πέντε χρονών ήτανε... Τότε φεύγανε ναυτ... , όχι ναύτες, πηγαίνανε στην Αίγυπτο τότε.

(ΚΡ) Δηλαδή, ως στρατευμένος ήτανε;

(ΣΜ) Όχι, πια είχε τελειώσει ο πόλεμος! Και βγαίναν τα υποβρύχια εκεί κοντά στη Μακρόνησο, και πώς τους μαζεύαν, δεν ξέρω πώς, παίρνανε βάρκες, πηγαίνανε... Κι εκεί τους κάνανε μπλόκο οι Γερμανοί, και τους πιάσανε. Ε, τον πήγαν στη Γερμανία...

(ΚΡ) Πότε έγινε αυτό;

(ΣΜ) Αυτό έγινε '41, '42;

(ΚΡ) Α, μάλιστα.

(ΣΜ) Μάλλον τότε πρέπει να 'τανε. Και... είχε γνωρίσει τη γυναίκα του, την Γερμανίδα, η οποία σπούδαζε γιατρός, αυτή, τότε. Ε, ήταν ωραίο παλικάρι..

(ΚΡ) Εδώ τη γνώρισε;

(ΣΜ) Ε;

(ΚΡ) Εδώ τη γνώρισε;

(ΣΜ) Στη Γερμανία.

(ΚΡ) Στη Γερμανία.

(ΣΜ) Αυτή τον γλίτωσε! Πώς τον γλίτωσε, δεν ξέρουμε! Εκεί...

(ΚΡ) Οι Γερμανοί, δηλαδή, τον έστειλαν στη Γερμανία.

(ΣΜ) Ναι.

(ΚΡ) Ως κρατούμενο, ως αιχμάλωτο.

(ΣΜ) Ναι, τότε που στέλνανε στα κρεματόρια, τότε που λέγαν. Όπως τους Εβραίους και διάφορους, ναι. Να δουλέψουν, ποιο ξέρει. Τώρα πώς γνωρίστηκε...

(ΚΡ) Κι εκείνη τον γλίτωσε, τον ερωτεύτηκε και τον...

(ΣΜ) Ναι.

(ΚΡ) ...και τον γλίτωσε.

(ΣΜ) Και τον πήρε στο σπίτι, τον κρύψανε... Ε, μπήκαν μετά οι Αμερικάνοι, στην Ανατολική Γερμανία, ε, μετά έγινε το τείχος, δεν μπορούσε να 'ρθει... Βέβαια ήρθε... Πριν το τείχος, ήρθε. Και μάλιστα έφερε τη Γερμανίδα και τότε...

[Διακόπτεται η μαγνητοφώνηση]

Σημειώσεις Σ.Χριστουλάκη

(1) Αντώνη Ποντικάκης, φυματιολόγος-πνευμονολόγος.

https://faiakas.blogspot.com/2010/07/blog-post_19.html

(2) Rimifon : Φάρμακο για τη φυματίωση. Μάλλον από φυματίωση έπασχε η σύζυγος και ίσως έκανε αιμόπτυση, όταν αναφέρει ο Μηλιδώνης ότι έχανε αίμα. Και οι γιατροί είχαν διαγνώσει καρκίνο του πνεύμονα!

(3) Σίμος Ζαμαριάς (Ο Μηλιδώνης τον αναφέρει ως Σίμο Ζαμαρία.) Γνωστός αγγειοπλάστης του Μαρουσίου.

(4) Σίμος Καλογήρου. Της οικογένειας Καλογήρου, γνωστή για το καμίνι που είχαν στο Μαρούσι. Άραγε το όνομα του πεθερού τού Μηλιδώνη, «Παλαιός» να έχει σχέση με τον αγγειοπλάστη Άγγελο Παλαιό;;;

http://nikoschilaris.blogspot.com/2013/07/blog-post_2327.html

Η ΚΕΡΑΜΙΚΗ ΤΟΥ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ

Σύμφωνα με τον Γιάννη Ιωάννου, που έχει γράψει το βιβλίο «Μαρουσιώτικη κεραμική 100 χρόνια» (έκδοση Ιστορικού Λαογραφικού Μουσείου, 1994) οι πρώτοι κεραμίστες που δούλεψαν τον ψηλό γύρω στα 1890 στην περιοχή Καμάρες (λίγο πιο νότια από το σταθμό ΚΑΤ του Ηλεκτρικού) ήσαν οι Μιχάλης Παντολιός και Άγγελος Παλαιός. Αργότερα δούλεψαν εκεί τα παιδιά τους και πιο ύστερα ο Ζαμαριάς. Κάποια στιγμή εμφανίστηκαν και οι Σιφνιοί, που έφτιαχναν στάμνες για το νερό του Μαρουσίου, των οποίων οι απόγονοι δούλευαν τον ψηλό μέχρι τη δεκαετία του '70. Μεταξύ αυτών αναφέρονται οι γνωστότεροι *Κ. Καλογήρου (1875-1952)*, *Αλ. Καρδιακός (1882-1970)*, *Ι. Δελαβίνιας (1904-1974)*, *Ι. Πήλικας (1895-1951)* και *Στ. Φιλιππαίος (1889-1973)*.

(5) Η οικογένεια Μπούφη είχε πρακτορείο διανομής εφημερίδων στην οδό Αγίας Παρασκευής 2, περίπου.

(6) Η «Ροτόντα» της Φιλοθέης.(Από την Ομάδα «Γεννήθηκα και εγώ στο Χαλάνδρι»)

